Love's bright sunshine [illegible] heart;
Come now unto your gladness, peace [illegible];
And the dark shades of selfishness depart,
And now and evermore be truly blest.

" He who sets his foot firmly upon the path of self-conquest, who walks, aided by the staff of Faith, the highway of *self-sacrifice* will assuredly achieve the highest prosperity, and will reap abounding and enduring joy and bliss." James

આ જન્મ શાને માટે ?

મ્હારા વ્હાલા બન્ધુઓ ! આજે હું ત્હમારી સમક્ષ થોડીક '**અંતરની વાત**' કરવા ઇચ્છુછું. હું તે મ્હારા પોતીકા સ્વાર્થ માટે નહિ, **પણ ત્હમારા-મ્હારા** અને **સર્વના** હિત માટે કહુંછું **એટલું** લક્ષમાં રાખશો તો તે મ્હારી વાતના વ્યાજબી-ગેરવ્યાજબી-પણાની ત્હમો ન્હેલાઇથી ખાત્રી થઇ શકશે. ત્હમે શ્રીમંત હો યા સામાન્ય હો, વિદ્વાન હો વા વ્યાપારી હો, મ્હારી દરેક દલીલ કાળજીપૂર્વક વાંચશો તો ત્હમારા દરેક સંશયનો ખુલાસો આપોઆપ થઇ જશે.

કહો, ત્હમને ત્હમારી આસપાસ દોડતા કે ઉડતા પશુઓ અને પક્ષીઓના અને ત્હમારી પોતાની સ્થિતિ વચ્ચે કાંઇ **તફાવત** લાગે છે ? રોગી, સાધન વગરના અને જન્મથી આંધળા વગેરે ખોડવાળા માણસોની સ્થિતિ કરતાં ત્હમારી સ્થિતિ ત્હમને કાંઇ વધારે **ચ્હડતી** જણાય છે ખરી ?

અને રાજાઓ તથા વધારે સારી તંદુરસ્તીવાળા અને જ્ઞાનવાળા પુરૂષો કરતાં ત્હમારી સ્થિતિ કાંઇ **ઉતરની** જણાય છે ખરી ?

અને જણાતી હોય તો, હું ત્હમને અરજ કરૂં છું કે, એક ઘડી શાન્ત ચિત્તે એ તફાવતનું કારણ શોધો.

શાસ્ત્રકારોએ તે કારણને '**કર્મનો અચલ કાયદો**' એ નામથી ઓળખાવ્યું છે. તે પશુપક્ષીના, તે દુઃખી માણસોનાં, ત્હમારાં અને તે રાજા અને વિદ્વાનોનાં 'પૂર્વ જન્મોનાં કર્મો' એ જ આ તફાવતનું કારણ છે. 'કર્મ'ના કાયદાની ચુંગાલમાંથી તીર્થંકરો સરખા પણ બચી શક્યા નહોતા.

એ 'કર્મ' ત્હમને **અનુકૂળ** હોય તો ઠીક, કે **પ્રતિકૂળ** હોય તો ઠીક? 'કર્મ' વડે ત્હમને ધનપ્રાપ્તિ, વિદ્યાપ્રાપ્તિ, બળપ્રાપ્તિ વગેરે માટેના પ્રયા-

એમા ફતેહ ફતેહ ને ફતેહ જ મળે એવુ થાય તે જોવાને ત્હમે ખુશી છો, કે એવા બધા પ્રયાસો નિષ્ફળ જ જાય એ જોવા ત્હમે ખુશી છો?

અલબત, ત્હમને ત્રણે ચીજોની પ્રાપ્તિ માટેના પ્રયાસોમા સફળતા આપે એવા 'કર્મો' જ પસંદ પડશે.

ત્હારે, મ્હારા વ્હાલા બંધુઓ! એવા કર્મો ઉત્પન્ન કેમ કરતા નથી? ત્હમને દરેક અનુકૂળ અને ઇચ્છવા યોગ્ય સંજોગો આપે એવા 'કર્મો' નો સંગ્રહ કરવા માટે જ આ મનુષ્ય જન્મ મળ્યો છે ત્હમે ધન રળો, સંસારવ્યવહાર ચલાવો અને તે બધુ કરતા જવાની સાથે દરરોજ, દર મહીને અને દર વર્ષ એવા 'કર્મો'નો સંગ્રહ અવશ્ય કરો કે જે ત્હમને ભવિષ્યમા ત્હમારા પાસા સીધા પાડવામા મદદગાર થાય.

આમ નજર કરો, ત્હમારી આસપાસ કેટલા બધા અજ્ઞાન લોકો ત્હમે જુઓ છો? ત્હમારાં 'પૂર્વકર્મો' એટલાય સારા, કે જેથી ત્હમે તન્દુરસ્ત શરીર અને જૈન ધર્મ પામ્યા છો. ત્હમે ધર્મમા બહુ ન સમજવા પામ્યા હો તો પણ એ ધર્મમા જન્મ હોવાથી કોઇ નહિને કોઇ વખત પણ ત્હમને ધર્મજ્ઞાન પામવાના જોગ મળી રહેશે, કારણકે ત્હમે એ જ વાતાવરણમા જન્મી એમા જ કાયમ રહ્યા છો તેથી કોઇક વખત તો જરૂર ધર્મજ્ઞાનની લહરી ત્હમારા તરફ આવશે જ અને ત્હમને શીતળ શીતળ કરશે

ધર્મજ્ઞાનની 'લહરી' હમણાં જ કેમ નથી આવતી?

ત્હમે પૂછશો "ધર્મજ્ઞાનની એ લહરી હમણા જ કેમ નથી આવતી?" ત્હમેજ કહો કે ત્હમે ધર્મ સમ્બન્ધી વિચાર કેટી કર્યો? એક મહીના સુધી દરરોજ એક કલાક કે બે કલાક પણ ધર્મના રહસ્ય સમ્બન્ધી કે એ ધર્મ પાળનારાના ઉદયના રસ્તા સમ્બન્ધી વિચાર ક્યહારે કર્યો? જેમ ત્હમે, તેવાજ બધા સમજો. જ્યહારે ઘણાં માણસો એક બાબત મન પર લે છે અને વારવાર એ બાબત પર વિચાર કરવાની તક લે છે ત્યહારે એ બાબત સ્થૂલરૂપે-ખરા બનાવ તરીકે હસ્તીમા આવે છે કોઇ જગાએ જૈન સંઘના ઘણા માણસોએ પોતપોતાના ઘરમા બેસીને કે એકઠા મળીને જૈન સંઘના ઉદય સમ્બન્ધી વિચાર કરવાના—મનન કરવાના-ચિન્તવન કરવાના ઘણા પ્રસંગ લીધા નથી તેથીજ ત્હમને કે કોઇને ધર્મજ્ઞાનની 'લહરી' હમણા આવતી નથી. એ 'લહરી' ઉત્પન્ન કરવાનુ કામ ત્હમારૂ અને મ્હારૂ, આખા સંઘનુ છે. જેને પોતાના આત્માનુ સદાને માટે હિત કરવું હોય ત્હેમણે એ 'લહરી' ઉત્પન્ન કરવાને મથન કરવુ જોઇએ! જે સંયુક્ત બળથી હજારો શત્રુઓ નાશ પામે છે તેજ સંયુક્ત બળથી 'ધર્મજ્ઞાનની લહરી'

ઉત્પન્ન થવી મુશ્કેલ નથી. ત્હમે, હું અને બીજા જે કોઇ ભાઇઓને આ જન્મ સફળ કરવો હોય તેઓ જો **અલાયદા અને સંયુક્ત** એમ બેઉ રીતનો પ્રયાસ કરીએ તો એ બધાં 'બળ' (Forces) નો સરવાળો (Sum-total) એવી 'લહરી'ને જરૂર ઉત્પન્ન કરે અને તે લહરીથી આપણને નિર્મળ જ્ઞાન અને આનંદ થાય. એટલુ જ નહિ પણ (સાભળજો, બરાબર સાંભળજો) બીજા જેઓ આપણા પ્રયાસમાં સામેલ નહોતા ત્હેમના પાસે પણ તે લહરી પહોચી જશે અને ત્હેમનો ઉદય કરશે. ત્હમારા તે અજ્ઞાન ભાઇઓને ત્હમારા પ્રયાસથી સુખી થતા જોઈ ત્હમને કેટલો બધો આનંદ થશે?

કોઇ બાળકને બાગ બનાવવાની ઇચ્છા થઇ. ત્હેણે રોપા વાવ્યા. હવે ત્હેને એવી ઇચ્છા થઇ કે રોપા કેવી રીતે વધે છે તે મ્હારે જોવુ; તેથી તે વારવાર મળીઆ ખેચી કહાડીને તપાસતો રહે છે. કહો, હવે એ રોપા કદી વધવા પામે ખરા? તેણે તો પાણી પાયા કરવું જોઇતું હતું, જેથી રોપા વધત અને ત્હેને આનંદ આપત. આપણે આગળ વધવુ હોય (શુ સસારની આબાદીમા કે શુ આત્મિક આબાદીમાં) તો **આપણને શું શુ લાભ થાય છે** એ જોવા બેસીએ તો કદી લાભ નહિ થાય, **બીજાઓને** લાભ કરવા જતા **રસ્તામાં** આપોઆપ લાભ પ્રાપ્ત **થશે. બીજાઓને માટે** 'લહરી' ઉત્પન્ન કરીશુ તો **આપણને** તે 'લહરી'ની લહેજત આપોઆપ મળશે

બે જાતના પ્રયાસ કયા?

મ્હે હમણા કહ્યુ કે ત્હમારે અને મ્હારે **અલાયદા તેમજ સંયુક્ત** પ્રયાસ કરવા જોઇએ છે, તેનો ભાવાર્થ ત્હમે **સમજ્યા?** 'અલાયદો પ્રયાસ એવી રીતનો કરવાનો છે કે 'જૈન' નામથી પોતાને ઓળખાવનાર દરેક પુરૂષ, દરેક સ્ત્રી અને દરેક બાળકે દરરોજ વધુ નહિ તો છેવટે દશ મીનીટ પણ એકાંતમાં પચપરમેષ્ઠીને નમસ્કાર કર્યા પછી ત્હેમની પાસે ખરા દીલથી એવી યાચના કરવી કે **"હે પ્રભો! જૈન શાસનને જયવંતુ કરો! હે દેવ! જૈનોનાં હૃદયચક્ષુને દીવ્ય કરો! હે દયાળુ! અમારાં હૃદય દયામય અને પરોપકારી બનાવો! હે જ્ઞાનના ભંડાર! અમમાં જ્ઞાનનો શોખ પ્રગટાવો! હે ત્રિભુવનનાથ! ત્રણ ભુવનના નાથ થવાની શક્તિ અમારામાં પણ રહેલી છે એવું અમને ભાન કરાવો અને એ ભાન વડે અમને સંઘસેવાના કામમાં હિમ્મતથી જોડાવાની સન્મતિ પ્રેરો! હે શાસન નાયક દેવ! સાધુ, સાધ્વી,**

શ્રાવક શ્રાવિકા, એ ચારે અંગ વડે બનેલા જૈન શાસનની બાહ્ય અને અંતરંગ ઉન્નતિના મહાન, શ્રેષ્ઠ, પરમ આનંદમય કર્ત્તવ્ય-માં મ્હારો ફાળો આપવા હું હમેશ હર્ષભેર તત્પર રહું એવી મ્હને બુદ્ધિ અર્પો !"

આવી પ્રાર્થના દરેક જૈને દર મ્હવારે, વધુ નહિ તો માત્ર પાચ મીનીટ પણ ખરા અંતઃકરણથી જરૂર કરવી જોઇએ. આ પ્રાર્થના ત્હમારા હૃદયને પવિત્ર અને ત્હમારા મનને એકાગ્ર કરશે. આથી ત્હમે સંઘસેવાના કામમા ચિત્ત આપવા પ્રેરાશો. અને એકવાર પ્રેરણા થઇ એટલે જાણજો કે એ આનંદી લ્હેહેજત ત્હમને કદી છોડવી ગમશે નહિ. ત્હમે વિદ્વાન નહિ હો તો પણ ત્હમને **જનસેવા** બજાવવાના રસ્તા આપોઆપ સુઝશે. શાસનનાયક દેવ ત્હમારા એકાગ્ર અને પ્રેમાળ હૃદય દ્વારા પોતાનું કામ કરશે અને એ રસ્તે સંઘની ઉન્નતિનો રસ્તો સરળ બનશે.

બીજો પ્રયાસઃ સંયુક્ત

ઘણાએ **ભેગા મળીને** કરવાના પ્રયાસને **સંયુક્ત પ્રયાસ** કહેવાય. ત્હમારા મિત્રમંડળની સાથે મળીને સંઘસેવાનુ ન્હાનામાં નાનુ પણ કામ કરવા ત્હમે કમર કાં ન કસી શકો ? બંગાળાના છોકરાએ ટોળાઓ કરીને દેશસેવા માટે ભીખ માગીને સેંકડો રૂપીઆ એકઠા કર્યાનું શું ત્હમે નથી સાભળ્યુ ? મિત્રોની ટોળીઓ કરતાં 'સંઘ'ની ટોળી મ્હોટી, એમા સંયુક્ત બળ વધારે હોઇ શકે, જો એક રાગ હોય તો. અને 'સંઘ' ની ટોળી કરતા 'સંઘાડા' ની ટોળી મ્હોટી, કારણ કે તેમા ઘણા ગામના 'સંઘ'નો સમાવેશ થઇ જતો હોવાથી સંયુક્તબળનો વિસ્તાર મ્હોટો હોય. અને 'સંઘાડા' ના સંયુક્ત બળ કરતાં પણ ત્હમે જેને 'કૉન્ફરન્સ' એવે નામે ઓળખો છો ત્હેનાવડે વધુ કામ થાય, કારણ કે ત્હેમાં બધાએ સંઘાડા રૂપી નદીઓ જઈ મળે છે એટલે એ સાગરમાં જળ ઝાઝું જ હોય.

પણ મ્હને અહીં ધાસ્તી લાગે છે કે આ ન્હાની ઉપમાથી (ત્હમે જો 'ગંભીર'—સહૃદય પુરૂષ નહિ હો તો) ત્હમને હસવું આવશે અને ત્હમે કહેશો કે " સમુદ્ર તો ખારો હોય; એનું જળ કોઇના કામમાં ન આવે ! એ તો બધી નદીઓનુ જળ બગાડી પાડવાનુ જ જાણે !"

વાહવાહ ! કેવો મઝાનો તર્ક કર્યો ? બરાબર છે. દરીઓ તો સઘળી નદીઓનું પાણી લેનારો છે, પણ તે પાણી લઇ-લઇને શું કામ બનાવે છે તે જોયુ ? તે યુરોપ અને અમેરીકા, હિંદ અને જૅપાન, આફ્રિકા અને

ઑસ્ટ્રેલીઆ વગેરે દૂરના દેશો વચ્ચે જોડાણ કરી ત્હમને તેઓ સાથે **વધારે સ્હેલાઇથી વ્યાપાર ચલાવવાની સગવડ કરી આપેછે.** રેલ્વે રસ્તે જ્હાં પહોચતા ત્હમને ઘણુ મોઘુ પડત અને ઘણો વિલબ થાત તેવી જમીનો પર ત્હમને તે દરીઓ થોડા ખર્ચે અને ઓછા વખતમાં પહોંચાડે છે. વિશ્વની સુદરતામા વધારો કરે છે. અને ઓછા જ્ઞાનથી છલકાઇ જતા જગતને **મર્યાદાનો** પાઠ શીખવનાર 'મ્હોટા પેટવાળા' ગુરૂનું કામ બજાવે છે. ત્હમે કદાપિ જો દરીઓ ના જોયો હોય તો જોજો, ત્હમે ભણેલા હોઇને અભિમાનમાં આવી જઇને કદાપિ બોલ્યા હો કે "કૉન્ફરન્સ તો અભણ લોકોની છે! એમના કરતા અમે અગ્રેજી ભણેલા બહુ ડાહ્યા છીએ. અમને કૉન્ફરન્સમાથી શુ શીખવાવું મળે? અમે તો એ ગ્રામ્ય જનોથી જૂદાજ પડીશુ!" એવુ કદાપિ ત્હમારાથી બોલી જવાયુ હોય, કે મનમા વિચારી જવાયુ હોય, તો પણ ત્હમારા બંધાના સંયુક્ત બળનો બનેલો કૉન્ફરન્સ રૂપી સમુદ્ર કાંઇ પોતાની પેઢાનપેઢીની 'મર્યાદા' મુકીને ત્હમને કડવા અક્ષર કહે એ આશા રાખવી જ નહિ. અને કદાપિ ત્હમો ૫-૨૫ રૂ. કૉન્ફરન્સમા આપવાની સખાવત કરી હોય તેથી ફુલાઇ જઇને બોલ્યા હો કે "કૉન્ફરન્સને આપેથે શુ લીલું થવાનુ છે?" તો ત્હમારી એ ભાષા તરફ પણ સમુદ્ર રૂપ કૉન્ફરન્સ કાંઇ લક્ષ નહિ આપે. એનુ મ્હોટું પેટ છે એજ એનો મ્હોટામા મ્હોટો ગુણ છે. અને ત્હમારે એજ ગુણ શીખવાનો છે કે, વિદ્યા કે લક્ષ્મી વડે છલકાઇ ન જતા સઘળી નદીઓના પતિ રૂપ સમુદ્રને પૂજ્યભાવે જઇ મળવુ, સઘળા 'સઘો' ના પતિ રૂપ 'કૉન્ફરન્સ મડળ' ની સેવાભક્તિ યથાશક્તિ બુદ્ધિ, લક્ષ્મી અને લાગવગ વડે કરવી. એક નદી પૂર્વથી આવતી હશે, એક પશ્ચીમથી અને એક ઉત્તર-દક્ષિણથી, તે સર્વને ભેગી કરી, સઘળી બ્હેનોને એક મધુર ગરબામાં જોડનાર, આ ત્હેમનો પતિ 'સમુદ્ર' ન હોત તો એ નદીઓ એક બીજાનુ મ્હોં પણ જોવા ન પામત, તે ખ્યાલ ત્હમને આવી શકે છે કે? ઘણી નદીઓ મળે છે તે જગાને લોકો **પવિત્ર સ્થળ** તરીકે પૂજેછે, તો ઘણા સંઘ જે જગાએ મળે તે જગાને-કૉન્ફરન્સના સમ્મેલનને પૂજ્યભાવે ત્હમે ન જુઓ એ કેવું કમનસીબ!

ત્હમને ગુજરાતનાને કચ્છથી, કચ્છનાને પંજાબથી, દક્ષિણનાને કાઠિયાવાડથી એમ સહવાસ કરાવનાર, ભાઇચારો કરાવનાર, કૉન્ફરન્સ સિવાય બીજી કોઇ સંસ્થા હોય તો બતાવો; હા; એક સંસ્થા છે. સાધુની.

સાધુઓ એક પ્રાંતમાંથી બીજે પ્રાંત વિહાર કરી એક પ્રાંતના સદ્ગુણ બીજા પ્રાંતમાં ફેલાવી **શકે** પણ તેમ થતું હાલ જોવામાં આવે છે કે કેમ એ વિચારવાનું હું ત્હમને જ સોંપું છું.

કૉન્ફરન્સ તે શું ?

આજે અગ્યાર વર્ષથી ત્હમે કૉન્ફરન્સ શબ્દ સાંભળતા આવ્યા છો કદાપિ ત્હમે ત્હેના દર્શન પણ કર્યા હશે, કદાપિ ત્હમે ત્હેની એક યા બીજી રીતે ત્હાલી પણ કરી હશે. તથાપિ મ્હને ખાત્રી છે કે, ત્હમારામાંના ઘણા-કને **હજી પણ** કૉન્ફરન્સ સંબંધી કેટલાક શક રહેવા પામ્યા હશેજ. અને શક રહેવા એ કુદરતી છે. શક ઉત્પન્ન થયા સિવાય **પૂર્ણ પ્રેમ** કદી પ્રકાશી **ઉઠતો નથી. સીતા** ઉપર લોકોને પ્રથમ શક થયો અને પછી **રામે** ત્હેનો બહિષ્કાર કર્યો, ત્હારે જ સત્યાસત્યની ખાત્રી થઇ અને લોકો ઉલટા પહેલા કરતાં પણ વધારે પવિત્ર નજરથી **સીતાને** જોવા લાગ્યા. **તેમ** કૉન્ફરન્સને જન્મ આપનાર શાસનનાયક દેવ ત્હેને વધારે લોકપ્રિય બનાવવા માટે જ ત્હમારા દીલમાં વિવિધ સંશય ઉત્પન્ન કરશે, અને ત્હેના નિવારણના પ્રસંગ ઉત્પન્ન કરી ત્હમને ત્હેની ઉત્તમતા બતાવી આપી ત્હેના ભક્ત બનાવશે.

કૉન્ફરન્સ સમ્બન્ધી સંશયોના ૩ વિભાગ પાડી શકાય.

(૧) સાધુવર્ગ તરફના સંશય (૨) અંગ્રેજી ભણેલા વર્ગ તરફના સંશય અને (૩) સામાન્ય લોકસમુહ તરફના સંશય. આપણે ત્રણે વર્ગના સંશયોને એક પછી એક હાથમાં લઇશું અને જોઇશું કે એ સંશયોનું સમાધાન થઇ શકે તેમ છે કે કેમ ?

સાધુ વર્ગ તરફના સંશય

સાધુ વર્ગ ઉપરજ આપણા ઉદયનો બધો આધાર છે. આ વાત સાધુને સારૂં લગાડવા માટે હું નથી કહેતો. પણ ભગવાનના વચનને યાદ કરીને કહું છું. અને 'માણસ સંજ્ઞા એ જો માત્ર ' જડ શરીર ' ને જ માટે ન વપરાતી હોય, જો તે સંજ્ઞા " જડ શરીર + તે શરીરમાં અદૃશ્યભાવે રહેલો અમર આત્મા ' એને માટે જ વપરાતી હોય તો તો આત્માને પીછાની ચુકેલા મહદ્ પુરૂષોના વચનો આપણને સંભળાવીને જડ–ચૈતન્યની પીછાન કરાવનાર સાધુવર્ગ ઉપર આપણી ઉન્નતિનો આધાર રહેલો કહેવામાં લેશ માત્ર પણ અતિશયોક્તિ નથી.

સાધુવર્ગ ઉપર આપણા ઉદયનો આધાર છે એ વાત જાણીને જ **દેવર્દ્ધિ** આચાર્ય વગેરેએ એક 'સમ્મેલન' (એનું અંગ્રેજી નામ કૉન્ફરન્સ!) કરીને સૂત્રો લખ્યા હતા. સંઘનું મૂળ બંધારણ સમ્મેલનથી જ થયું હતું. હાલ એવા કોઈ આચાર્ય નથી કે જે સર્વ સમુદાયોને એકઠા કરીને ધારા-ધોરણ ઘડે કે સર્વ સાધુ ઉપર દેખરેખ રાખી શકે જૂદાજૂદા સંઘાડા એ માત્ર એકજ જાતનો ઉપદેશ જૂદીજૂદી જગાએ ફેલાવવા માટે યોજાયલા. પણ તે હવે ભિન્ન અને એક બીજાથી વિરૂદ્ધના ઉપદેશ કરવા લાગ્યા **તેથી** તથા બધા સાધુઓ ઉપર **એક** આચાર્ય ન હોવાથી સમસ્ત સંઘના ઉદયના રસ્તા યોજવા અને દેખરેખ રાખવા માટે આપણી પાસે કશું સાધન રહ્યું નહિ. આવા વખતે આખા હિંદના શ્રાવકો મળીને સંઘની ઉન્નતિ માટે **યથાશક્તિ** પ્રયાસ કરે તો એથી સાધુવર્ગે ખોટું લગાડવા જેવું કશું નથી; બલ્કે ખુશ થવાનું છે કે સાધુવર્ગના પવિત્ર રસ્તાને એથી સરળતા મળશે. સાધુવર્ગ પોતે જ જો (શ્રાવકોને બદલે) આવી હીલચાલ કરે તો ઘણું સારૂં કામ કરી શકે, કારણ કે હેમને સેક્રેટરી, ઉપદેશક, ઑફીસ વગેરે કાંઈ જાતનું ખર્ચ કરવું પડે નહિ અને પગારદાર સમર્થમાં સમર્થ કામગીરો કરતાં માનાધિકારી (એટલે ઑનરરી) કામગીરો (સાધુઓ) લાખ ગણી અસર ઉપજાવી શકે. વળી હેમના વચન **વીરપિતાના** નીમેલા અમલદાર તરીકે **(સત્તા સહીત)** નીકળે, કે જે વચનનો અમલ કરવા ગૃહસ્થો પોતાને બંધાયલા જ સમજે છે. પરન્તુ એ વાતની **હમણાં** આશા રાખી શકાય તેમ નથી પ્રથમ એકાદ પ્રાંતની સાધુપરિષદો થશે, પછી આખા હિંદના સ્વધર્મી સાધુવર્ગોની સાધુપરિષદ્ થશે, અને **પછી** આવું કામ તેઓ ઉઠાવી શકશે તે બધું શરૂ કરવા **પહેલાં** હેમાના ઉત્તમ રત્નોએ પોતાના સાધુમિત્રોમાં જ્ઞાનનો, જનસેવાપ્રેમનો, આત્મભોગનો અને નિષ્પક્ષપાતપણાનો પ્રચાર પુર શ્રમથી કરવો જોઇશે. તે બધું થતાં સુધી રાહ જોઈ બેસી રહેવા કરતાં **શ્રાવક વર્ગ** પોતા તરફનો પ્રયાસ શરૂ કરે તો એમાં કાંઈ દોષ હોવાનું કોઈ કહી શકશે નહિ અલબત, તેઓ મહાત્માશ્રીઓની કિંમતી સલાહો તરફ લક્ષ આપતા જ રહેશે અને બને તેટલી કાળજીથી (સંજોગો હરકત ન કરે તેટલે દરજ્જે) હેનો અમલ પણ કરશે.

તે છતાં કૉન્ફરન્સના કાર્યવાહકો ખુલ્લી રીતે કહે છે કેઃ "અમે અપૂર્ણ છીએ, 'સંસારી' હોવાથી સ્વાર્થના કામકાજમાં મશગુલ છીએ અને તે ઉપરાંત આ કામ નવું જ હોવાથી અનેક મુશ્કેલીઓ અમને નડે છે તે વગેરે કારણોથી અમે વખાણવા લાયક જ કામ કરીએ છીએ એવું અમારૂં

માનતુ નથી. અમે **ન કરવાનું કરી બેસીએ** એ જેટલુ સભવીત છે તેટલુ જ, **કરવાનું ન કરીએ** એ પણ સભવીત છે. અમને પૂર્ણ ન સમજશો. અમારી **અપૂર્ણતા, ત્હમારે** પુરવાની છે. ભગવાને ' સઘ ' શબ્દમાં અમને શ્રાવકોને એકલા સમાવી દીધા નથી; સાધુ–સાધ્વી એ બે તીર્થની સામેલગીરી વગર ' સંઘનું આખું અંગ ' થાય જ નહિ એમ અમારૂ ચોકસ માનવુ છે. માટે અમારા અધુરા પ્રયાસોને ત્હમે મહાત્માશ્રીઓ પૂર્ણ કરો. અમારા કામમા સલાહ આપવાનુ (ત્હમારા વ્રતોને બાધક ન થાય એવી રીતે) કામ બજાવો. અમારી ભૂલો પ્રેમમય શબ્દોથી અમને બારોબાર લખાવી જણાવો. અમારા ઠરાવો પૈકી જે કોઇ આપને લગતા હોય ત્હેનો અમલ ચુસ્તપણે કરી-કરાવી અમારી આ સસ્થાનુ ગૌરવ વધારો, કે જેથી શ્રાવકગણ ત્હમારા જેટલુ જ બલ્કે ત્હમે આપો છો તેથી વિશેષ માન કૉન્ફરન્સ પ્રત્યે બતાવવાને તૈયાર થશે ત્હમારા ઉગ્ર વિહાર વખતે દરેક જણને પૂછો કે –"ત્હમને મોરબીના, રતલામના, અજમેરના અને જલધરના મેળાવડાની ખબર મળી છે ? ત્હા શુ શુ કામ થયા તે ત્હમે જાણો છો ? એ કામો પૈકી કેટલા અને કયા કામોમા ત્હમાર શામેલ થવાનુ છે તે ત્હમે કદી **વિચાર્યુ** છે ? ચાર તીર્થમાના બે તીર્થની ત્હમે કોઈ રીતે ભક્તિ કરી છે ? ન કરી હો તો વ્યાજ સાથે તે દેવુ ચુકવવાનુ ત્હમને **હવે પણ** મન થાય છે ?" આવા સવાલો દરેક જગાએ પૂછો અમારા જીવદયાના ઠરાવો માત્ર અમે ત્હમારો જે ઉપદેશ સાભળેલો તે ઉપદેશ રૂપી પાયા ઉપર બાંધેલી ઇમારતો તુલ્ય છે ત્હમને શુ ત્હમારી ઇમારત માટે જરા **પણ** લાગણી ન થાય એ બનવા જોગ છે ? જમીન **ત્હમારી** છે, પાયો **ત્હમારો છે,** અમે તો તે પર કડીઆ કામ કર્યુ છે. લોકો ત્હેમા રહેવા નહિ આવે તો ત્હમે એટલુ ભાડુ ગુમાવશો. અમારે શુ ? અમને તો કરેલા કડીઆ કામની મજુરી મળશે જ. તે કયાઇ જવાની નથી.

વળી ત્હમેજ અમને શીખવ્યુ હતુ કે " શીલવ્રત અમૂલ્ય છે. પરસ્ત્રી ત્યાગ કરો અને સ્વસ્ત્રીમાં **નિયમીત** રહો. " અમે આપના આ ઉપદેશનો અમલ કરવા માટે કોન્ફરન્સમા ઠરાવ કર્યો કે બાળલગ્ન અને કન્યાવિક્રયથી દૂર રહેવા આ કૉન્ફરન્સ સર્વને ભલામણ કરે છે. આ તો માત્ર આપના જ હુકમનો અમલ થાય છે. છતા ત્હમે પૂછશો કેઃ–

આવી ' ભલામણો ' થી શું દહાડો વળવાનો ?

ખરૂ છે. ગુરૂદેવ ! તદ્દન ખરૂ છે અમારૂ બળ છેકજ થોડુ છે.

પાછલા જમાનામાં ત્હમારા ગુરૂઓ રાજાઓને ઉપદેશ કરી **જૈન** બનાવતા તે વખતે નીતિ અને ધર્મના નિયમોને **રાજ્યસત્તાના બળવડે** પળાવી શકાતા. હવે ત્હમે તે ઉદ્યમ કરો. રાજાઓને જૈન બનાવો અને જેઓ કન્યાવિક્રય વગેરે કરે ત્હેમને રાજા તરફથી શિક્ષા થાય એવુ ઠરાવરાવી એ બદીનો નાશ કરાવો. અમે તો રાજા નથી, પ્રજા છીએ; અમે માત્ર **ભલામણો** કરીશકીએ, ઉપદેશકો દ્વારા અને કૉન્ફરન્સમાં ભરાયલા ગામગામના જૈનો વચ્ચે વદ્વાન ભાષણકર્ત્તાઓ દ્વારા અમે માત્ર લોકોને **હિતાહિત સમજાવી શકીએ** અને એમ ધીમેધીમે **લોકમત** કેળવવાનું જ કામ કરી શકીએ. કોઇ વખતે અત્યંત દુષ્ટ કાર્ય કરનાર તરફ જાહેર તિરસ્કાર ઉત્પન્ન કરીને એ રસ્તે બીજાને ધડો બેસાડી શકીએ. એ સિવાય બીજુ શુ કરી શકીએ તે આપ ગુરૂદેવ જ કહો. કહો, અમે ત્હમારા નમ્ર શિષ્યો છીએ અને ત્હમારી સલાહોનો સ્વીકાર કરવા તૈયાર છીએ. ત્હમે જ્યહાં સુધી રાજાઓને જૈન બનાવી **રાજ્યસત્તાની** મદદથી ખોટા રીવાજો વગેરેને નાબુદ ન કરાવો ત્યહા સુધી હાથપગ જોડીને બેસી રહેવા કરતાં અમે આટલી ભલામણો કરવાનો— લાગવગ પહોચાડવાનો-લોકમત કેળવવાનો ઉદ્યમ કરીએ એ આપને હવે પસદ પડયો કે કેમ? અને પસદ પડયો હોય તો આપો અમને આશીસ! કરો અમારા કામને બને તેટલી (વ્રતો સાચવીને) મદદ!

ત્હમે જો ભાષાસમિતિ જાણતા હો તો કૉન્ફરન્સના એકેકે એક ઠરાવને મદદ કરવા શ્રાવકોને સમજાવી શકો એ વાતની મ્હને પૂર્ણ ખાત્રી છે. (ભાષાસમિતિ જાળવીને ઉપદેશ આપવાનો છે, એમ હુ ફરીફરી અરજ કરૂ છુ.)

'સંઘાડા' શું કામના છે?

મુનિરાજો! ગુરૂદેવો! 'સંઘાડા' તરફ હું માનની નજરથી જોઉ છુ. 'સંઘાડા' છે તે જૂદી જૂદી 'ક્લાસો' છે. જૂદી જૂદી 'સ્કૂલો' છે. બધી સ્કુલોમા 'પાચ દુ દશ' જ શીખવાય, કોઈ 'પાંચ દુ બાર' ન શીખવે. અને આખા દેશના છોકરા એક જ મહેતાની નીશાળમાં ન બેસી શકે, એવડુ મ્હોટુ મકાન મળે જ નહિ અને કદાચ જગલમાં નિશાળ બેસાડીએ તો પણ બધા દેશની બોલી જુદી તેથી એક મહેતાજી બધાને સમજાવી શકે નહિ માટે જૂદા જૂદા 'સંઘાડા' રૂપી સ્કુલો સ્થપાઇ અને તેઓએ મહાવીરના શબ્દો જૂદા જૂદા પ્રાંતોમાં જૂદી જૂદી

ભાષામાં ઉપદેશવાનું ઠરાવ્યું એ બધા સંઘાડા અમારા પૂજનીક છે એકેક 'સંઘાડા'ના સાધુ ૫—૫૦ ગામના શ્રાવકો પર (ઉપકાર બુદ્ધિના કારણે) સારો કાબુ ધરાવે છે અને એ માણસો બધાએ એમના જ ભક્તોના હિતાર્થે સ્થપાયલી આ કૉન્ફરન્સને મદદ કરવાનું અને તેના ઠરાવાનો અમલ કરવાનું પોતપોતાના ક્ષેત્રમાં સમજાવે તો અમારે પગારદાર—જેમને પેટ લાગેલું છે એવા—જેને રગરગ ધર્મભાવનાનો સિદ્ધાંત વ્યાપેલો ન જ હોઈ શકે એવા **સંસારી** 'ઉપદેશકો' ફરવવાની બધી કડાકૂટ દૂર થઈ જાય એ બચતો પૈસો જીવદયામાં અમે વાપરી **શકીએ** અને વિલાયતના લોકોને જીવહિંસા છોડવાનો **ઉપદેશ** કરવાનો પ્રયાસ કરી શકીએ, જેથી હરરોજ બનતા જીવો બચી શકે

અમને મ્હોટામાં મ્હોટી મદદ 'સંઘાડાઓની જોઈએ છે અને 'સંઘાડાઓની મદદમાં દરેક ગામના 'સંઘે' અવશ્ય સામેલ રહેવું, એમ અમારી નમ્ર અરજ છે આ પ્રમાણે અમારી માગણી—અમારી અરજ—અમારી વિનતિ અમારી 'ખોળાપાતરડી' જો સ્વીકારવામાં આવે તો કાંઇ નહિ કહી શકે ?

કૉન્ફરન્સે આજ સુધીમાં શું કર્યું?

આજ સુધીમાં કૉન્ફરન્સે જે કાંઇ કર્યું છે તે **ચારે સંઘની સંપૂર્ણ સામેલગીરી** – ઐક્યબળ વગર જ કરેલું હોવાથી વિદ્વાનો તેમજ સાધુઓ તેમજ સામાન્ય વર્ગ એમ કદી નહિ કહે કે "**બહુ** સારૂં કર્યું" તો **પણ** મ્હને (આ લખનારને) આજ સુધીનું પણ કૉન્ફરન્સનું કામ આનંદ ઉપજાવે છે, નવીન આશા પ્રેરે છે અને એ કામની ટુંક યાદી જાહેરમાં મુકવાથી જાહેરનો **પ્રેમ તે તરફ** ખેંચાઇ આ કામ તરફ તેઓ સહાનુભૂતિ બતાવશે એવો **વિશ્વાસ** ઉત્પન્ન કરે છે

(૧) ગુજરાત, કચ્છ, કાઠિયાવાડ, મારવાડ, મેવાડ, માળવા, પંજાબ, દક્ષિણ વગેરે પ્રાંતોના સ્વધર્મી ભાઇઓ એક બીજાને ઓળખતા **થયા**, મળતા થયા, કોઇ કોઇ અન્યોન્ય વ્યાપાર કરતા થયા આ રીતે કૉન્ફરન્સને લીધે આપણે 'મુઠ્ઠીભર' માણસો જ છીએ એવો ખ્યાલ દૂર થઇ, આપણી મ્હોટી સંખ્યા આપણા જોવામાં આવી અને દૂર દૂર દેશો વચ્ચે એક પુલ બાંધવા જેવું કામ કૉન્ફરન્સે કર્યું.

(૨) **ધાર્મિક** ઉચ્ચ અભ્યાસને માટે રતલામમાં જૈન ટ્રેનીંગ કૉલેજ અને **અંગ્રેજી** ઉચ્ચ અભ્યાસ કરનારાઓની સગવડ માટે મુંબઇમાં **જૈન**

3022

બોર્ડીંગ હાઉસ એમ બે ખાતા કૉન્ફરન્સ તરફથી મ્હોટા ખર્ચે ઉઘાડવામા આવ્યાં. આખા મારવાડમાં એક પણ કન્યાશાળા નહોતી પણ હમણા સાદડી (મારવાડ) મા એક કન્યાશાળા ઉઘડાવી ઉપરાંત કેટલીક જગાએ જૈન-શાળાઓ સ્થાપવાની ભલામણ તે તે શહેરોના સંઘ પર લખવામા આવી છે. આ પ્રમાણે શિક્ષણનો પ્રચાર ધીમે પણ મક્કમ પગલે કરવા પાછળ લક્ષ અપાય છે.

(૩) આપણા ધર્મની અનેક ખુબીઓ હોવા છતાં કેટલાક ગર્ભ-શત્રુઓની નિંદાને લીધે તે ધર્મ માટ લોકોમા હલકો મત બંધાઇ ગયો હતો અને આપણામાના ઘણાક તો પોતાનો ધર્મ કબુલ કરતા પણ શરમાતા હતા, હવે કૉન્ફરન્સ થવાથી ત્હેના ઠરાવો અને ભાષણો પ્રસિદ્ધ થવાથી અને બીજી ચળવળોથી આપણા ધર્મના ઉત્તમપણા માટે લોકોને ખાત્રી થતી ગઇ છે અને અન્યધર્મી રાજા મહારાજાઓ તથા મ્હોટા અમલદારો આપણી હીલચાલમા શામેલગીરી આપતા રહ્યા છે, એટલુ જ નહિ પણ ખુદ બ્રીટીશ સરકારને આપણે જૈન તેહેવારો વગેરે બાબતમા આપણો અવાજ સંભળાવવા શક્તિમાન થયા છીએ. કોઇ પણ મહત્વનુ કામ ગમે તેવા મ્હોટા પણ એકલા માણસથી ન બની શકે તે આખા હિંદની એક કોમ તરફથી અરજ કરવાથી બની શકે છે અને જૈન તેહેવારોનુ મંજુર થવુ એ આ સત્યનો પુરાવા છે.

વળી નામદાર ગાયકવાડ જેવા સુશિક્ષિત નરેશે એક 'પ્યુરીટન ધર્મ' તરીકે આપણા ધર્મની તારીફના શબ્દો, એ નામદારે આપણી કૉન્ફરન્સ જોગ લખેલા લાંબા અને વિદ્વત્તાપૂર્ણ પત્રમા ઉચ્ચાર્યા છે, કે જે શબ્દો પેપરો અને પુસ્તકો દ્વારા આખા હિંદમા વંચાઈ ચૂક્યા છે.

વળી કેટલાક રાજા—મહારાજાઓએ આપણી અરજ સ્વીકારીને શીકાર વગેરે છોડી દઈ પોતાના રાજ્યમાં જીવદયાના અંગે પ્રશસાપાત્ર કાયદા કર્યા છે ઘણાં ગામોમાં દશેરા ઉપર થતો પશુવધ આપણી અર્થાત્ આ કૉન્ફરન્સની અરજપરથી હમેશને માટે બંધ થયોછે.

આપણા ધર્મની આ બધી પ્રસિદ્ધિ કૉન્ફરન્સ પહેલા હતી એમ કોઇ પણ કહેવા હિમત નહિ ધરે અને એ એકજ હકીકત (બીજા ફાયદાને બાજુએ રાખીએ તો પણ) કૉન્ફરન્સ પ્રત્યે દરેક સ્થાનકવાશી જૈનનો ભક્તિ-ભાવ ખેંચવાને પુરતી છે.

(૪) 'સઘ' અને 'જ્ઞાતિ' નામની સંસ્થામા ચાલતી આપખુદી અને ખટપટો જોયા **પછી** આપણા સ્વધર્મી ભાઇઓ કૉન્ફરન્સના સમ્મેલનમા આવી સબ્જેક્ટસ કમીટી જુએ છે, બધાની સલાહ પછીને લખાતા ઠરાવો સાભળે છે, તે ઠરાવો આખા હિદના જૈન પ્રતિનિધિઓ પાસે કબુલ કરાવ્યા **પહેલાં** મડપ વચ્ચે એ ઠરાવો પર ભાષણો કરાવી લોકોને એ ઠરાવોની સમજુત પુરેપુરી આપવાની દરકાર રખાતી નીહાળે છે—આ બધુ **રીતસર થતું** કામ તેઓ જ્હારે જુએ છે ત્હારે ત્હેમને **હળી મળીને—મુલેહસંપથી સંઘનાં કામ કેમ કરાય?** એ બાબતનો અનુભવ થાય છે આ એક સ્કુલ' છે, કે જ્હાં જૂદા જૂદા પ્રાતના સ્વધર્મીઓને મત્ર મળધી કામો કરવાની ઉત્તમોત્તમ પદ્ધતિ શીખવાની તક મળે છે અને જ્હા **જાહેર મત** કેળવવાનુ કામ અચ્છી રીતે બને છે પ્રજાના સાકડા વિચારો **અહીં** દૂર થાય છે **અહીં** ઉત્સાહહીનપણુ હજાર માણસોના લસ્કરને જોઇને ખપટીઆં મુકે છે કૃપણપણાનો જુનો વળગાટ દૂર કરવાને માટે તો આવા કૉન્ફરન્સ—સમ્મેલન જેવા બીજો એક પણ મત્ર છે જ નહિ, કારણ કે અહીં ઉપદેશનો ધોધ ચાલવાથી અને બીજાઓની સખાવતો સાભળવાથી લગભગ દરેક માણસને કાઇ નહિ ને કાંઇ **આપવા—ખર્ચવાનું** મન થાય જ. હજી પણ જ્હારે વકતાઓ સારા મળશે, જ્હારે ચુનદા ભાષણકર્તાઓ તૈયાર થશે, જ્હારે માહોમાહેની ખટપટો **દૂર થશે.** ત્હારે ઉદારતાનોપાઠ કૉન્ફરન્સના મડપમાં ઘણો સુદર રીતે **ભજવાતો** આપણે જોઇ શકીશુ અને આપણા **ભગવાને** બતાવેલા ધર્મના ૪ રસ્તામાંનો પહેલો અને બાકીના ત્રણે કરતા મ્હેલો એવો **દાનનો રસ્તો** આપણા ભાઇઓમા માનીતો થતો જોઇ આપણી આખો ઠરશે અને આપણાં હૃદય આનન નાચ કરશે.

(૫) 'આપણે આપણા ગામના ઉપાશ્રયમા એક રૂપીઓ આપ્યો એટલે આપણી ફરજ પતી' એવી જે સકુચીત દૃષ્ટિ આપણી આજ સુધી હતી તે **હવે દૂર થવા** લાગી છે અને લોકો સમજવા લાગ્યા છે કે 'આખામાં ત્હેનો ભાગ સમાઇ જાય છે' અને આખા હિદના સઘ પ્રત્યે આપણી જે ફરજો છે તે બજાવ્યા સિવાય આપણું જીવતર નકામુ છે. **આ** ખ્યાલ **કેટલે અંશે** આપણા ભાઇઓમા ફેલાવા પામ્યો છે તે જાણવુ હોય ત્હેમણે જૈન ટ્રેનીગકૉલેજમાં દક્ષિણ, પજાબ, કાઠિયાવડ તરફની આવતી રકમો વાચવી અને મુબઇ બોર્ડીંગમા આવતી કેટલાક અમણુ કહેવ ત

ભાઇઓની રકમો વાંચવી જેઓ કેળવણીના ઉચા સંસ્કારથી બેનસીબ રહ્યા છે તેવાઓ પણ કેળવણીના કામમા પરજીલ્લામાં પૈસા મોકલે તે શુ વિસ્તૃત કર્ત્તવ્યસીમાનુ આપણા ભાઇઓને ભાન હોવાનો જેવોતેવો પુરાવો છે? અને હજી જો આપણે જુનાવિચારવાળાઓની સાથે હળીમળીને, ત્હેમની સલાહ પૂછવાની દરકાર કરીને આસ્તે આસ્તે આગળ વધવાનુ ડાહાપણ વાપરીશુ તો આપણે ઘણુ કરી શકીશુ. જે લોકોને સુધારવા છે ત્હેમના ધીમાપણા કે જુના વિચાર માટે ગાળો દેવાથી તેઓ સુધરવાના નહિ, બલ્કે આપણું ઉછાંછળાપણુ તેથી સાબીત થાય અને કામ કાંઇ ન બને. પરન્તુ ઉદારચિત્ત ભાવનાઓ અને વિચારો એમના મનમા આસ્તે આસ્તે આવવા દઇને, જરા સબુરી પકડતા શીખી, આપણે સર્વ હળીમળીને કામ કરીશુ તો લાખો રૂપીઆના ફડો થવા મુશ્કેલ નથી

(૬) 'પડતર જળ ગધાઇ ઉઠે છે,' 'પડયો રહેનારો માણસ અજીર્ણના દરદમા સપડાય છે' તેમજ ઘરમા ભરાઈ રહેવાથી અર્થાત્ એકજ ગામમા જીંદગી પુરી કરવાથી માણસના વિચારો પ્રાય સાકડા થઇ જાય છે જે જે ધર્મોમા 'યાત્રા' કહી છે તે તે ધર્મના સ્થાપકોએ પ્રાય આ વાત યાદ રાખીને જ એ ફરમાન કર્યું જણાય છે, કે જેથી જગ્જાળી લોકોને પણ ઘણા દેશાવર જોવાની તક મળે અને ઘણુ શીખવાનું મળે તથા કુદરતી ખુબીઓ જોવાથી મનનો ઘણા દિવસનો થાક અને ચિંતાઓ દૂર થાય પરન્તુ આપણા વ્હેમ અને ઢોગસોગ વગરના પવિત્ર ધર્મમા યાત્રા જૂદીજ જાતની કહી છે સાધુ પુરૂષોના દર્શન એજ આપણી યાત્રા છે એટલા માટે જહા શુદ્ધાચારી વિદ્વાન મહાત્માઓ બિરાજતા હોય ત્હા જઇ ફાજલ પડી શકે તેટલા દિવસ ત્હેમની પાસે રહી આપણે ત્હેમનો **ઉપદેશ સાંભળીએ** એને 'યાત્રા' કહેવાય છે એ રસ્તે પણ આપણને મુસાફરીનો લાભ મળે છે પરન્તુ **તેવો** લાભ થોડાજ ભાઇઓ લેતા હશે. હમણાહમણા કૉન્ફરન્સના મેળાવડા થવા લાગ્યા હોવાથી ઘણા ભાઇઓએ 'યાત્રા-'એ જવા લાગ્યા છે અને તેથી તેઓને દેશાવરનો અનુભવ થવા ઉપરાત, તે સ્થળે એકઠા મળેલા ઘણા 'સતો'નો ઉપદેશ સાભળવાનો પણ પ્રસગ મળે છે. આમ આપણે એક નવુ (અને બાધ વગરનુ) **'યાત્રાનું ધામ'** ખોલ્યુ છે એમ કહેવામા કશી અતિશયોક્તિ નથી.

(૭) કૉન્ફરન્સના ઠરાવ મુજબ કેટલાક ઉત્સાહી મહાશયો પ્રાન્તિક કૉન્ફરન્સ ભરવા લાગ્યા છે, જેથી પ્રાંતમા ઉત્સાહ વધવા સાથે આપણા

પવિત્ર ધર્મને **પ્રસિદ્ધિમાં લાવવાનું** કામ (પરોક્ષ રીતે) થાય છે. દક્ષિણમાં એક પ્રાન્તિક કૉન્ફરન્સ થઇ તેથી આખા દક્ષિણમા આપણા ધર્મની ઘણી જાગૃતિ ફેલાઇ હતી જો કે ત્યાર પછી તે ભાઇઓ જરા ધીમા પડયા છે, તો પણ આપણે આશા રાખીશુ કે બીજો મેળાવડા કરી વીરશાસનની જયવંતી ફરકાવી એ રસ્તે મહાન પુણ્ય હાસલ કરવામા તે ભાઇઓ હવે વિલબ નહિ કરે. પજાબમા બે વર્ષથી પ્રાન્તિક કૉન્ફરન્સ ભરાય છે. ધન્ય છે તે ઉત્સાહી ભાઇઓના આ શાસનભક્તિના કામને ! ગુજરાત–કાઠિયાવાડ–કચ્છ હમણા સુસ્તીમા છે તે પણ પાછળ પડેલા ગણાતા અન્ય પ્રાતવાળાની આટલી જાગૃતિ જોઇ શરમાવા લાગ્યા છે અને કોઇક દિવસ જરૂર વ્યાજ સાથે મુદ્દલ પાછુ આપ્યા વગર નહિ રહે એમ આશા રખાય છે તથાપિ એમ કહેવામા જરા પણ અતિશયોક્તિ થતી નથી કે જે થોડો ઘણો પણ પરિશ્રમ ઉઠાવાયો છે–લોકોના વિચારો અને ઉત્સાહ અને લાગણીઓ અને કાર્યપ્રવૃત્તિમા તફાવત પડયો છે તે અત્યત આશાજનક છે

(૮) કૉન્ફરન્સ તરફના ઉપદેશકોના ફરવાથી અને કૉન્ફરન્સના ઠરાવોથી કેટલીક જગાએ લગ્ન–મરણ પ્રસગના ભારે પડતા ખર્ચો ઓછા થયા છે, વૃદ્ધવિવાહનો બહિષ્કાર થયો છે, બૂટ બાટ વગેરેનો ઉપયોગ બધ થયો છે, કન્યાવિક્રયનો ઝેરી સકાવા લાગ્યો છે, રડવા–કુટવાના ગાડા રીવાજ છેકજ ઓછા થઇ ગયા છે આ બધો **'સંસારસુધારો'** કૉન્ફરન્સની ૨–૩ વર્ષની ઉમર (અને તે પણ બાલ્યાવસ્થા) જોતા ઓછો આશાજનક નથી. હજી તો આપણી પાસે જોઇએ તેવા ઉત્સાહી કાર્યવાહકો નથી જોઇએ તેવા ચારિત્રદાર અને શુદ્ધ હૃદયવાળા ઉપદેશકો મળતા નથી. **તેમ છતાં** આટલુ થાય એ તે શુ જેવી તેવી વાત છે ? આપણે આવુ આવુ પણ કામ 'ગોકળગાય' ની પેઠે ખતથી ચાલુ રાખીશુ તો શાસનનાયક દેવ આપણી મહેનતને જરૂર બળ ધીરશે અને રસ્તો પણ બતાવશે અને સાચે રસ્તે કરાતી ઉત્સાહભેર ગતિ તે દેવની કૃપાથી આપણને ધારેલે વિજયસ્થળે જરૂર પહોચાડશે બધુઓ! **'આસ્થા'** રાખો, **'શ્રદ્ધા'** રાખો, પરમકૃપાળુ શાસનનાયક દેવ કાઇ ઉંઘતા નથી, આપણે **જાગતા** રહીશુ તો જ આપણા દ્વારા તેઓ કામ કરશે. ઉંઘેલાની દ્વારા તેઓ શી રીતે કામ કરી શકે ? દોષ આપણી સ્વાર્થપરાયણતારૂપી નિદ્રાનો અને પ્રમાદરૂપી તન્દ્રાનો છે દૂર કરો તે નિદ્રાને, ખચેરી નાખો તે તન્દ્રાને, દેશનિકાલ કરો તે નિરૂત્સાહને, વોસીરાવી દો તે અશ્રદ્ધાને–તે ઝળકતા ભવિષ્યની અશ્રદ્ધાને, અને પછી હાથ સાથે હાથ મેળવી, હૃદય સાથે હૃદયને સાંકળી, કૉન્ફરન્સના ઠરાવોનો અમલ કરો,

કરાવો અને **સંઘનો** ઉદય કરવાના રસ્તે જતા, જુઓ કે **ત્હમારો પોતાનો** ઉદય કેવો અણધાર્યો અને ત્વરીત થાય છે !

(૯) પણ આપણો ઉદય ઘણે ભાગે સાધુવર્ગના હાથમા છે એમ પાછળ કહેવાઇ ગયુ છે તેથી ત્હમને સવાલ થશે કે “ **અમે** એકલા ગમે તેટલી મહેનત કરીએ, સાધુઓની મહાનુભૂતિ અને સહાય્ય વગર કશુ થવાનુ નથી ” ત્હમારૂ કહેવુ વાજબી છે અને હવ કૉન્ફરન્સે સાધુવર્ગમા પણ જુદી જ જાગૃતિ ઉત્પન્ન કરી છે. વાચો કચ્છમા મળેલી સાધુપરિષદ્‌નો રિપૉર્ટ. એક મહાત્મા ત્હેમા કહે છે કે “ આપણા શ્રાવકો ચેત્યા અને કૉન્ફરન્સ કરી ઉન્નતિમાટે કમર કસતા શીખ્યા, પણ આપણે ગુરૂઓ હજી નિદ્રામા છીએ. તે શરમાવા જેવુ છે ’ વગેરે વગેરે કહીને પોતાના દોષ સ્વમુખ પ્રગટ કરી કર્મ ખપાવ છે સાધુમહાત્માની આ કેટલી બધી આત્મિક ઉત્ક્રાન્તિ ' ચળકતા ભવિષ્યની આ કેવી સરસ ભવિષ્ય વાણી ! એમણે કેવા સારા ઠરાવો કર્યા છે તે વાચો એટલે ત્હમને ખાત્રી થશે કે સાધુમહાત્માઓ હવે જમાનો ઓળખી ગયા છે અને અમને તારવાને માટે પોતે પક્કા ‘ તારા ’—તરવાની કળામા પ્રવીણ થવાની જરૂર સ્વીકારવા લાગ્યા છે, અને ખટપટો નહિ પણ જ્ઞાનપ્રાપ્તિ અને જ્ઞાનપ્રસારના કામમા જ મચ્યા રહેવાનુ ત્હેમને પસદ પડ છે કેટલાક મહાત્માઓએ જાહેર ભાષણોથી જીવદયાનો પ્રચાર હિસક લોકોમા કર્યો છે સતીજી શ્રી **પાર્વતીજીએ** મુસલમાનોને ઉપદેશ આપી પજાબના એક ગામમા **મુસલમાનો**ના ખર્ચે ગૌશાળા ખોલાવી છે પૂજ્ય સાહેબ શ્રી શ્રીલાલજી મહારાજે [તેમજ બીજા કેટલાક મહાત્માઓએ હિસક લોકોને પણ જીવદયા શીખવી દીધી છે. કેટલાક મહાત્માઓ સમાજસુધારાના સવાલને ધર્મ સાથે જોડી ખુબીની સાથે લોકોના ગૃહસસાર સુધારવાનો પ્રયાસ કરવા લાગ્યા છે સાભળવા મળે અમુક સાધુઓ પુસ્તકો રચવા-લખાવવાના કામમા મચ્યા રહેવાના ઠરાવ પર આવ્યા છે જે જે સમુદાયમા ગચ્છાધિપતિ નથી ત્હેમને કૉન્ફરન્સ ઑફીસના લખવાથી ગુરૂ મુકરર કરાવી લેવા પડયા છે. આ બધુ શુ સૂચવે છે? આ બધુ ઉષાનુ ઝાખુ તેજ શુ એમ નથી બતાવતું કે સૂર્યની સવારી હવે નજીકમા જ છે? ભાઇઓ ! હિમત રાખો, ધીરા થાઓ, સારા ભવિષ્યની ‘શ્રદ્ધા’ રાખો! શ્રદ્ધા અથવા આસ્થા વગરના થવામા ‘પાપ’છે એમ આપણો ધર્મ કહે છે. અને આ બધા સુચિન્હો જોયા **પછી** શ્રદ્ધા રાખવાની આનાકાની કરવી એ તો **ખરેખર** મ્હોટુ પાપ છે. શ્રદ્ધા આપણને આશા પ્રેરશે,

આથી આપણને જોર આપશે, જોર આપણી પાસે સારાં કામો કરાવશે અને તે સારા કામો આપણો–આપણા સંઘનો ઉદય ઉદય કરાવશે. ભગવાનનું વચન છે કે ભસ્મગ્રહ ઉતર્યા પછી અમુક વખતે વીરશાસનનો ઉદય ઉદય થશે. શું ત્હમે તે ભગવાનને માનનારાઓ એ 'ઉદય' ની વાત માનવાની ના કહેશો ? ઉદય ત્હમને ન લાગતો હોય તો તે ત્હમારામાંજ નથી એમ સાબીત થાય છે, બાકી તો બધે ઉદય–ઉદય જ છે. ત્હમે આંખો બંધ કરીને કહેશો કે 'બતાવો પ્રકાશ ! બતાવો ઉદય!' તે ત્હમને કોણ બતાવી શકશે ?

આપણું 'લક્ષ્ય બિંદુ' કયું છે ?

એ ઉદય હજી માત્ર ક્રિયાના કમમાં છે, આપણે જે પ્રાપ્ત કરવાનું છે તે તો હજી દૂર છે. આપણે માત્ર સડકે ચ્હડયા છીએ જવાનું હજી લાંબે છે એક કૉલેજ થઇ ગઇ, કે એક બોર્ડીંગહાઉસ થઇ ગયું, એટલે આપણે પાર ઉતરી ગયા નથી. આપણે હજી મ્હોટા પાયા પર 'જૈન ગુરુકુળ' ખોલવાનું છે આપણે હજી દરેક પ્રાંતની રાજધાનીમાં એકેક લાઇબ્રેરી સ્થાપવાની છે આપણે હજી એક મ્હોટું સ્કૉલરશીપ ફંડ સ્થાપીને મદદ શોધતા અને સારી આશા આપતા યુવાન સ્વધર્મીઓને આગળ વધારવાનું કામ કરવાનું છે. આપણે હજી આખા હિંદના લોકોથી જૂદા પડી એક બાજુએ રહેવાની પડેલી પ્રથાને દૂર કરી આપણા ભાઇઓને વિશાળ દૃષ્ટિના બનાવવાના છે. આપણે હજી યુરોપ–અમેરીકા અને જૅપાનમાં માંસાહારનો ત્યાગ કરાવવા મથતા કેટલાક દયાળુ અને 'ગોરા' ઓ સાથે મળીને એ મહાન ઉપકારી પ્રયાસ કરવાનો છે, કે જેથી કરીને તે બુદ્ધિશાળી લોકો માંસાહાર છોડી આત્મા શુદ્ધ કરી શકે તો ખરો ધર્મ પામવાને લાયક બને આપણે હજી જૈન સાહિત્ય ખીલવવાનું મહાભારત કામ કરવાનું છે.

આ આપણું **લક્ષ્યબિંદુ** છે. આ આપણે કરવાના કામોની 'ટીપ' છે. આ આપણે માથે થયેલું **દેવું** છે એ દેવું ભરવા કયો શાહુકાર આગળ આવે છે તે હવે જોવાનું છે. વીરના સાચા પુત્રો કદી દેવું ચુકવવાની આનાકાની કરશે જ નહિ. દેવું 'સહીયારૂં' છે, કાંઇ કૉન્ફરન્સના ત્હમે બધાએ નીમેલા ૫–૨૫ કાર્યવાહકોજ તે દેવું ચુકવી શકે એવી આશા રાખશો નહિ–દરેક સાધુ, દરેક સાધ્વી, દરેક શ્રાવક અને દરેક શ્રાવિકાના શિરપર આ દેવું છે. દરેકે પોતપોતાનો ફાળો ભરવાનો છે. સાધુએ સંસાર છોડયો પણ

કાંઇ વીરનો ખજાનો છોડયો નથી; અને એ વીરનો ખજાનો (શાસ્ત્રોનો વારસો) લેવા છતાં દેવું ચુકવવા આના-કાની કરે એવા કોઈ સાધુ હોય એમ આપણે માની શકીશું શુ ? ફરજ, કર્ત્તવ્ય , વ્રત જે કહો તે એક જ વાત છે. વ્રત ભાગે તે દોષીત, કર્ત્તવ્ય ન કરે તે દોષીત, ફરજ ચૂકે તે દોષીત. અરે વીરના શાસનમા સ્ત્રીને પણ દફતરમા નોંધી છે. એને પણ મોક્ષનો હક્ક છે. એને શાસ્ત્રોરૂપી વારસાનો હક્ક આપ્યો છે એટલે બધો આપણો ધર્મ ઉદારવૃત્તિવાળો છે, તો શુ તે સ્ત્રીઓને હક્કો આપવાની ના નહિ કહેનારા પ્રભુ તે સ્ત્રીવર્ગને માથે ફરજ મુક્યા વગર કહી શકે ?

દરેક શ્રાવિકાની ફરજ.

પારણામા ઝુલતા બાળકને મરદ બનાવનાર હે શ્રાવિકાઓ ! તે બાળકને સઘસેવાનો પાઠ શીખવજો. કેસર–સાકર સાથે દુધલડા પાનારી હે માતાઓ ! તે દુધમા થોડીક ' ભાવના પણ ચોળી નાખજો કે " આ બાળક આ દૂધ પીને ક્ષત્રીપુત્ર મહાવીરના લશ્કરમા આ કેસર જેવા કેશરીઆ કરવાને સમર્થ થાઓ ! જે ગાયે આ દૂધ આ બાળકને માટે આપ્યુ છે તે ગાયના જેવો આત્મભોગનો ગુણ આ દૂધ દ્વારા આ બાળકમા વાસ કરો ! " માતાઓ ! ત્હમારા બાળકને બીજા દેવ–દેવલાંની પૂજા કરતા ન શીખવતા કૉન્ફરન્સ દેવીની પૂજા કરવાનુ શીખવજો. એ દેવીના ગુણગ્રામ ત્હેની પાસે કરજો ઉપર કહેવાઈ ગયેલા તે દેવીના ગુણોમાં પ્રેમ કરવાનુ ત્હેને શીખવજો, કે જેથી તે ૧૫–૧૭ વર્ષના નીશાળીઓ થાય ત્યારે વધુ નહિ તો અજ્ઞાન લોકોને કૉન્ફરન્સ પ્રત્યે પ્રિતિ કરવાનો ઉપદેશ કરી શકશે અને પાવલા ફંડ પોતાનાસગાના ઘરોથી 'છુટી ના દિવસોમાં ઉઘરાવી એકઠું કરશે. ત્હમે જે ખીસ્સા ખર્ચ ત્હેને આપો ત્હેમાથી કાંઇક કાંઇક બચાવી "કૉન્ફરન્સમા નિરાધાર સ્વધર્મીઓને માટે તે પાઇઓ મોકલી આપ, બેટા ! " એવું કહેજો અને એ રીતે ધર્મના સસ્કાર ત્હેમને આપજો. સસ્કાર કાંઈ મત્રોથી આવતા નથી કે દોરાના ટુકડાથી આવતા નથી કે ક્રિયાઓથી આવતા નથી. આવા ઉપદેશથી જ સારા સંસ્કાર બેસશે. અને સંસ્કારી છોકરા મ્હોટા થઇ વ્યાપારી બનશે તો હજારો રૂપીઆ રળી રળીને ધર્મ-સેવામાં ખર્ચશે, અમલદાર બનશે તો ધર્મનો મહીમા વધારશે અને ધર્મ સકટો દૂર કરવામા સ્હાય કરશે; વિદ્વાનો બનશે તો દરરોજ અમુક વખત ફાજલ પાડી જ્ઞાનપ્રચાર માટે માનાધિકારી તરીકે કામ ઉપાડશે

અને ઓ બ્હેનો ! ત્હમે ત્હમારા પોતાના હાથે પણ કાંઇક કાંઇક સખાવત કૉન્ફરન્સના આટલાં બધાં ખાતાઓ પૈકી જે ત્હમને રૂચે તેમાં કરજો. ત્હમારી **એક રૂપીઆની** સખાવત જોઈ શરમાઈને મરદો **સો** રૂપીઆ આપશે, અને એના પુણ્યમાં ત્હમને **દલાલી** મળશે ત્હમે મરદોને ઉશ્કેરનારા, શીખવનારા અને 'મરદ બનાવનારા' છો, ત્હમે ધારો તો ત્હમારા આખા ઘરને કૉન્ફરન્સ દેવીના ભક્ત બનાવી શકો. ત્હમે એક 'ગુરૂ' જેટલું બલ્કે વધારે કામ કરી શકો ખાસ કરીને **સંવત્સરી** (ભાદરવા શુદી ૫), **મહાવીર-જયન્તી** (ચૈત્ર શુદી ૧૩) તથા **દીવાળી** એ ત્રણ તેહેવારોમાં તો ત્હમારે કાંઈ નહિ તો કાંઈક બેરાણું કૉન્ફરન્સ દેવીને મોકલાવવું જ જોઈએ. ત્હમારા પતિ ત્હમારી આવી વાત કદી નામંજુર ન કરી શકે. ત્હમે આ દિવસોમાં જે કાંઈ ખર્ચ કરો—કરતા હો **તેના પ્રમાણમાં** આ કામ વધુ ઉત્તમ છે, તે યાદ રાખી હર સાલ આ ત્રણ દિવસોમાં ૧૦૦-૫૦-૨૫-૧૦ તે છેવટ ના. ૧) પણ—અરે ત્હમે પૂર્વકર્મને લીધે ગરીબ હો તો ૩ આના પણ એ તેહેવારોમાં જરૂર મોકલજો કે જેથી **ઘણી પાવલીઓ મળીને** હજારો રૂપીઆ થશે અને ત્હમારા ભોગાન્તરાયી કર્મ ટૂટશે અને ત્હમે વધુ સારા દિવસો જોતા પામશો.

સાધ્વીજીઓ ઘણું કરી શકે.

આ કામમાં સાધ્વીજીઓ શ્રાવિકાઓને ઉપદેશ કરી કરીને કૉન્ફરન્સને ઘણી ઉપયોગી થઇ પડે એમનો ઉપદેશ ઘણી શ્રાવિકાઓ સાભળે છે. કેટલીક જગાએ તો સંવત્સરી પ્રતિક્રમણ પછી જીવદયાના ફંડ સ્ત્રીઓ કરે છે. તો આવા કામમાં ભાગ લેવાનો ઉપદેશ આર્યાઓ પોતાની શ્રાવિકાઓને કેમ ન કરી શકે ?

અને પેલા શ્રાવકો ?

અને પેલા શ્રાવકો ? હા, હું ત્હેમને ભૂલી જ ગયો હતો. તેઓ આજ સુધીમાં જે ઠંડાપણું બતાવતા આવ્યા છે ત્હેને લીધે તેઓ મ્હને સાધ્વીઓ, શ્રાવિકાઓ અને બાળકો બધાની વાતો થઈ ગઇ ત્યહાં સુધી પણ યાદ આવ્યા નહોતા. 'દીલબર દીલ છે.' જે શ્રીમતોએ ચચ્ચાર વર્ષ સુધી કૉન્ફરન્સને યાદ પણ કરી નથી, જે વિદ્વાનોએ ચચ્ચાર વર્ષ સુધી કૉન્ફરન્સથી આભડછેટ જ માની છે, તે મ્હને એકદમ કેમ કરી યાદ આવે ? પણ હા, હવે યાદ આવે છે અને કેમ ન આવે ? તેઓ પર અમારો આખો

આધાર છે. એકના પૈસા અને બીજાની વિદ્યા વડે જ અમારે તરવાનુ છે. બન્નેના મ્હેણા અને વાધા માત્ર ત્હા સુધીજ છે જ્હાં સુધી કે તેઓમાં કૉન્ફરન્સ સંબધી ખરી સમજુત આવી નથી. આપણે હવે ત્હેમનાથી જ વાત કરવાની રહી છે આપણે એ બધાના મનના સશયોનુ લીસ્ટ અહી રજુ કરીશુ અને ત્હેનો રદીઓ આપી ત્હેમને અરજ કરીશું કે, રદીઓ આપીને કોઇને 'કેસ' જીતી જવાનો સ્વાર્થ નથી માટે પરમાર્થ ખાતર અપાતો રદીઓ (with an unprejudiced mind) સાભળા અને તે પર મનન કરો.

(૧) કેટલાક ભાઇઓ કહેછે કે, "કેળવણીની અત્યતજરૂર છે માટે સઘળી શક્તિ તે પાછળ જ ખર્ચવી જોઇએ, ત્હેને બદલે ત્હમે કૉન્ફરન્સના આગેવાનો અમુક અમુક કામ કરો છો.' કોઈ કહે છે કે "જીવદયા વગર બધા કામો નકામા નહિ તો નકામા જેવા છે. કોઇ કહે છે. "સાધુની બાબતમા હાથ ઘાલવા જ ન જોઇએ' અને કોઇ કહે છે "સાધુદ્વારા જ બધુ ધૂળ છે, માટે મક્કમ દીલના થઇ એ કામ પહેલા હાથ ધરો.' કોઇ કહેશે "કૉન્ફરન્સમા ફડ થવુ જ ન જોઇએ." કોઇ કહે છે - "ઉતરે ઉતારે જઇ રૂપીઆ લેવા જોઇએ." આમ અનેક બાબતમા અનેક મતો લોકો જણાવે છે. અને વધારે મત મળે એ વધારે ખુશ થવા જેવુ છે. કારણ કે ઘણામાથી પસદગી સારી થઇ શકે. પરન્તુ દુઃખની વાત એ છે કે જે માણસની વાત મજુર રખાતી નથી તે એમજ કહે છે કે "કૉન્ફરન્સ નકામી છે-ખોટે રસ્તે કામ કરે છે-એથી કાંઈ લીલુ વળવાનુ નથી. વગેરે, વગેરે." ભાઇઓ! કૉન્ફરન્સ તો માત્ર ઘડીઆળનો કાટો છે. ત્હમે બધા યત્રો છો. ત્હમે યત્રો, જેમ ત્હેને ફરવો, તેમ તે ફરે. અને ઘડીઆળના યત્રો કાઇ 'મરજી મુજબ' ફરે છે? ના, તે તો બધા સપ કરીને મુકરર કરેલી ગતિ એજ કરે છે અને તે ગતિને તાબે થઇને કાટા ટાઇમ આપે છે. ત્હમે બધા ભાઇઓને ગામગામ અને પ્રાંતપ્રાતથી એકઠા કરો, ત્હેમાંથી પણ વગવાળા અને વિચારવત પુરૂષોની સબ્જેક્ટસ કમીટી નીમીને જે વિચાર ત્હમે ઘણેમતે નક્કી કરોછો તે જ વિચાર ઠરાવ રૂપે બહાર પડે છે બધાની બુદ્ધિ એકસરખી ન હોય. ત્હમને બીજાની બુદ્ધિ ભૂલભરેલી લાગતી હોય તો સબ્જેક્ટ્સ કમિટિમાં આવો, ઉંઘો નહિ, તેમ આડીઅવળી વાતચીતમાં પણ લક્ષ રાખો નહિ, અને અપાતી સલાહો બરાબર સાંભળી પ્રસગ આવ્યે ત્હમારી સલાહ સ્પષ્ટતાથી જાહેર કરો. 'મ્હારો જ

કક્કો ખરો કરવો છે ' એવો ખ્યાલ ન રાખતાં **' મ્હારા મનની ઉત્તમ વાત આ બધાને સમજાવું તો મ્હારા પાંચ લાખ ભાઇઓને વધારે લાભ થોડી મહેનતને પહોંચી શકે ' એવા ખ્યાલથી** ત્હમારો વિચાર **સર્વને** સમજાવવા, થોડા પણ મુદ્દાસરના **શબ્દોમાં**, કોશીશ કરો. કદાચ અન્ય મહાશયો ત્હમારા મતને મળતા થશે કદાચ તેઓ પોતાનો વિચાર બદલશે અને મત ગણતી વખતે ત્હમારી સલાહની તરફેણમાં ઘણા મત થવાથી તે વાત પસાર થશે અને કદાપિ કોઇ લોકોની જક્ક ખાતર, કોઇની લાગવગના જોરથી, કે સઘના કમનશીબે ત્હમારી ખરેખર હિતકર સલાહ પણ નકામી જાય તો ગુસ્સો ન કરશો. ત્હમને 'સામુદાયિક કર્મ ' ના સિદ્ધાંતમાં શ્રદ્ધા હોય તે ભવિતવ્યતા આગળ ખુદ ભગવાનનું પણ કાંઇ ચાલે નહિ એમ વિચાર કરી સહનશીલ બનો. ત્હમારી ફરજ માત્ર **એકાંતમાં વિચાર ગોઠવીને, જાહેરમાં તે વિચાર સમજાવવો** એટલી જ છે પરિણામ ત્હમારા હાથમાં નથી ત્હમે વ્યાપાર કરો છો ત્હારે શું કરો છો ? ઘણીએ સારી યોજના ગોઠવો છો, છતાં કદાચિત્ **નુકસાન** કેમ ખાઓ છો ? ત્હમારો **અધિકાર** માત્ર **ઉદ્યમ કરવાનો હતો, પરિણામ** ત્હમારા અધિકાર બહારની વાત છે.

જો સઘળા લોકો પોતપોતાનું જ ધાર્યું થયેલું જોવા ઇચ્છે તો કદી સંપ રહેશે ? કદી કાંઇ બની શકશે ? એ તો ઉલટો 'ખાણાખરાબી'નો રસ્તો!

આટલી **' શ્રદ્ધા '** નક્કી રાખજો કે ત્હમે ખરા દીલથી સલાહ આપતા હશો તો આજે નહિ ને બે વર્ષ પછી પણ તે સલાહના અમલ થવાનો વખત આવશે ત્હમે રદ ગયેલી ત્હમારી સલાહ પેપરો દ્વારા પ્રગટ કરો, પરગજુપણે તે તરફ લોકોનું લક્ષ ખેંચનારા દલીલો પ્રગટ કરો, એટલે **લોકમત** કેળવાશે અને ભવિષ્યની એકાદ બેઠકમાં ત્હમારી દરખાસ્ત તાલીઓના ગડગડાટ વચ્ચે પસાર **થશે.**

(૨) કેટલાક કેળવાયલા ભાઇઓ કહે છે (અને કેળવાયલા ભાઇઓ અમારી આંખોના ' તારા ' છે, કારણકે એમની બુદ્ધિવડે અમારે આગળ વધવાનું છે, અને શ્રીમંતો અમારા હાથ પગ છે)– કેળવાયલા ભાઇઓ કેટલાક કહે છે કે, **આમાં અમને કાંઇ આકર્ષણ થતું નથી.** બરાબર છે; દેશદેશના સમર્થ વિદ્વાનો જેમાં છટાદાર ભાષણો કરતા હોય એવી નૅશનલ કૉન્ગ્રેસ જોઇ **આવ્યા પછી** આપણી શરૂઆતની કૉન્ફરન્સ ત્હમને **આક-**

પૈણુ કેવી રીતે કરી શકે ? ત્હમે તો શું પણ અમે જ કહીએ છીએ (જો કે જૂદા દૃષ્ટિબિંદુથી) કે **મહાવીરની** પ્રષદાનો જે ઠાઠ હતો તે આગળ **આપણી આ કૉન્ફરન્સ પાણી ભરે** છે ! પણ તેનો શોક કરવાથી શું સાર્થક **થશે ? મહાવીરની** પ્રષદા કરતાં આ કૉન્ફરન્સ ઝાંખી હોય અગર ઇન્ડીઅન નેશનલ કૉન્ગ્રેસ કરતાં લુખ્ખીલચ્ચ હોય તે દોષ કોનો વારૂ ? **મહાવીરના** જેવા સમર્થ ઉપદેશક ક્યહા છે ? **અને** નેશનલ કૉન્ગ્રેસના **ગોખલે, ફીરોજશાહ** કે **સુરેન્દ્રનાથ** આપણી કૉન્ફરન્સમા ક્યહા દીઠા ? ત્હમે ગ્રૅજ્યુએટ થયેલા ન્હાના **ગોખલે**, ન્હાના **ફીરોજશાહ** અને ન્હાના **સુરેન્દ્રનાથો** પણ સ્વાર્થના સાંઢ તાણીને સુતા છો તો પછી બીજાનુ તો કહેવુ જ શુ ? હુ પૂછુ છુ “અમારી કૉન્ફરન્સ ઑફીસમા **ગ્રૅજ્યુએટ** કાર્યવાહકો કેટલા છે ? ઑનરરી કે પગારદાર **ગ્રૅજ્યુએટ** ઉપદેશકો કેટલા છે ? ’ તો પછી આટલુ જે કાંઇ આ કૉન્ફરન્સ કરી શકી છે તે ગ્રૅજ્યુએટોના અતડાપણાના પ્રમાણમાં તો ઘણુ જ છે એમ કબુલ કરવા જેટલી સન્મતિ ત્હેમનામા નથી શુ ? અને આ ઑફીસ જો ત્હેમની **મદદ વગર** માત્ર જનકેરની શુભ આશિષોના પ્રતાપે આટલુ કરી શકી છે તો હવે ગ્રૅજ્યુએટોની **મદદ સાથે તો** ઘણુંજ કરી શકશે, એમ માનવાની કોણ ના પાડી શકશે ? કૉન્ફરન્સે **સર્વદેશીય** કામ ઉપાડયુ છે એ કાંઇ જીવદયા માચવીને બેસી રહી નથી. કેળવણીના કામોને એણે પ્રાધાન્ય આપ્યુ છે. પણ ‘ગ્રૅજ્યુએટોનુ મંડળ’ બનાવીને સલાહ આપવાની દરકાર કોણ કરે છે ? ગ્રૅજ્યુએટો ઉપદેશનુ કામ ઉઠાવે તો પણ કેટલુ સારૂ ? ઑફિસે એકદર જૈન વર્ગમાં સપ અને એકતાના પ્રચાર માટે **અત્યંત** શ્રમ લીધો છે (વાંચો ત્રીજો વાર્ષિક રિપૉર્ટ, જેમા સઘળો પત્રવ્યવહાર છપાયો છે.) ગ્રૅજ્યુએટો આ કામમા સામેલ થાય તો પણ ઘણુ કરી શકે. જ્યહા સુધી ગ્રૅજ્યુએટો અને કેળવાયલાઓ કુદરતે ત્હેમના ‘ પૂર્વ કર્મો ’ એ બક્ષેલા (અને તે કારણથી **ત્હેમને માટે** શ્રેષ્ઠ અને વધારે અનુકુળ) ‘ સ્વાભાવિક ધર્મ ’ જાણવામા બેદરકાર રહી દૂરના દૂરજ નાસશે ત્યહા સુધી ત્હેમને ઑફિસના કામનો અને મુસ્કેલીઓનો ખ્યાલ કેમ કરી આવી શકે ? રાજ્યપ્રપંચથી પણ કૉન્ફરન્સનુ કામ મુસ્કેલ છે **‘રાજ સત્તા’ વગર** પાંચ લાખ માણસો **પર** રાજ્ય કરવાનુ કામ સ્હેલુ નથી એ કાંઇ માત્ર ભાષણ કે શબ્દનુ કામ નથી, રેતીમાં વ્હાણ ચલાવવાનુ છે. ઘણી બુદ્ધિ, અનુભવ, સહનશીલતા અને સમયસૂચકતાથી કામ લેવાય તો જ કાંઇક સેવા બની શકે એવા **થોડી** કે **આસ્તે આસ્તે** બને તે

માટે કાંઈ ચિંતા કરવાની નથી, પણ **સેવા** કરવા જતા ઉલટું **ભંગાણ પડે** તે મહા ખેદજનક ગણાય. કોઈ વૈદ્યની દવાથી દરદી એકદમ સાજો ન થાય ત્હેની ચિંતા નહિ, પણ કોઇ ઉટવૈદ્ય નેપાળાનો રેચ આપી ત્હેને 'જીવીઆઓ વળગેવીઆ ' કરી ન નાખે એ બહુ સાચવવાનુ છે. પ્રમાદ, અંધશ્રદ્ધા વગેરે દુર્ગુણો ભયંકર છે પણ તે દુર્ગુણો દૂર કરવાનુ કામ યુક્તિપુરઃસર થવું જોઇએ છે. માટે કેળવાયલા મિત્રો! આવો, અમારા કામનો અભ્યાસ કરો, પાંચ લાખ જૈનોના **સર્વદેશીય** ઉદ્ધારનો સવાલ વિચારો, અમારા સાથે હાથ સાથે હાથ મેળવી કામ કરી પાકો અનુભવ મેળવી તે અનુભવ વડે હિંદના—સ્વદેશ હિંદના એક પાંચ લાખ જેટલા ટુકડાને સુધારવા આત્મભોગ આપો અને નામ અમર કરો. ત્હમે પ્રાન્તિક સેક્રેટરી બનો, કેટલાક ઑનરરી ઉપદેશક તરીકે (રત્નના [illegible]) કોઇ પ્રાંતમાં મુનિની માફક વિહાર કરી 'ઉપકાર' કરો, કેટલાક જૈન સાહિત્યનો અભ્યાસ કરી ત્હેને ખીલવવાનો પ્રયાસ કરો, કેટલાક કૉન્ફરન્સનુ ચાર આના ફંડ પોતપોતાના ગામ (કે જો બને તો પ્રાંત) માંથી ઉઘરાવી મોકલવા કમર કસો, કેટલાક જૈન ટ્રેનીંગ કૉલેજ, મુંબઈ બોર્ડીંગ હાઉસ તથા કૉન્ફરન્સ ઑફિસમાં જઈ ત્હેના રીતભાતનો અભ્યાસ કરી ભૂલચૂક શોધી કહાડો અને તે સુધારવા સૂચના કરો, કેટલાક બને તેટલા સ્વધર્મી ગરીબ યુવાનોને રાત્રે એક કલાક **મફત** ભણાવવાની 'રાત્રીશાળા' ચલાવો. આમ કૉન્ફરન્સને સહાયભૂત થાઓ આમ જીંદગી સફળ કરો. આપ તરો અને આપણા પાંચ લાખ જૈન ભાઇઓ જેટલા હિંદના એક ટુકડાનો ઉદ્ધાર કરો. દાદાભાઇ, ગેરીબાલ્ડી, મેઝીની, વૉશીંગ્ટન, નેલ્સન વગેરે સ્વાત્મત્યાગીઓના જીવન ચરિત્ર વાંચતી વખતે ત્હમારા હૃદયચક્ષુ ખરેખર ખુલ્લા રાખ્યા હોય તો" ત્હેમનુ અનુકરણ કરી આત્મભોગ આપવા બહાર પડો.

(૩) કેટલાક કહે છે કે "અમને આગેવાન નથી બનાવતા માટે અમે કૉન્ફરન્સની વિરૂદ્ધ પડીશુ.' કોઇને આગળ ખુરશી નથી મળતી તેથી છણકે છે. આહાહા! કેટલુ બધુ અજ્ઞાન! કેટલી બધી પછાત દશા! અને આ દશા છતા ગ્રૅજ્યુએટ મિત્રો કહે છે કે "ત્હમે **એકદમ જળાહળા** નથી કરી દેતા માટે અમને ત્હમારૂ કામ પસંદ નથી!' ભાઇરે! અમે તો શું પણ અમારો દાદો **મહાવીર** આવે તો પણ આ વસ્તુસ્થિતિ કાંઇ બે ચાર વર્ષમા પુરેપુરી સુધરી જાય નહિ. ધીરજથી અને ખંતથી (મીજાજ ગુમાવ્યા સિવાય) લોકમત કેળવો, ત્હેમને ખરી વાત સમજાવો. ત્હમારા હજાર

શબ્દમાંનો એકાદ શબ્દ જ ત્હેમના કાને પડશે એટલા તેઓ પ્રમાદી અને બેદરકાર છે. માટે **વારંવાર** બોલ્યા કરો, **વારંવાર લખ્યાં** કરો, **વારંવાર** થાળી પીટયા કરો અને એ બધાનું સંયુક્ત બળ જરૂર એક દિવસ ધારેલી અસર ઉત્પન્ન કરશે.

જે ભાઇઓ મ્હોટાઈ ન મળવા માટે વાંધા લે છે તેઓ તો બીચારા ઉલટી 'ખોટ' ખાય છે. એમને શું ખબર નહિ હોય કે મ્હોટાઈ ઘણી મોંઘી છે? દાખલા તરીકે કેટલાક મહાશયોએ પ્રાન્તિક સેક્રેટરીના હોદ્દાની મ્હોટાઇ લેતા શું લીધી પણ હવે ત્હેમને પૂછો. કૉન્ફરન્સનો વાર્ષિક રિપૉર્ટ છપાવવો હતો તે વખતે દરેક કાર્યવાહકની પાસેથી ત્હેમણે કરેલા વાર્ષિક કામકાજનો રિપૉર્ટ મંગાવ્યો કેટલાકે તો જવાબ જ ન આપ્યો અને કેટલાકે થોડું ઘણું લખી મોકલ્યું

ભાઇઓ! મ્હોટા હોદ્દાને લાયક કાંઇ કામ ન બને ત્હારે ત્હેમને જે શરમ આવે તેનો ત્હમને કાંઈ ખ્યાલ છે? જરા તો જાનવરો છે ત્હમારા ઘરના છાપરા તપાસો તેમાં જે વળીઓ હોય તો જુઓ કે એમા એકેક ખીલો જ માગ્યો છે પણ મોભને કેટલા ખીલા માર્યા છે તે ગણી જુઓ અને **તે જોવા છતાં** ત્હમને જો મ્હોટાઇ લેવાની ઇચ્છા **થતી** હોય તો હું ત્હમને ધન્યવાદ આપું છું મ્હોટાઈની કિમત ભરવાની ત્હમને ઇચ્છા **થાય** તો તે માટે હરકોઇ માણસ ત્હમને શિરમાં વહન કરવાને બંધાયલો જ છે ઘણી ખુશીથી આવો; આગળ ખુરશી લ્યો, મ્હોટાઈ લ્યો, સેક્રેટરીઓ બનો, બસો—પાંચસો-- હજાર રૂપીઆની સખાવતો કરો, દરરોજના ૧--૨ કલાક કૉન્ફરન્સની સેવાના કામમાં અર્પણ કરો.ભલે ઉત્પન્ન થાઓ એ 'સુમતિ' ધન્ય છે ત્હમારી એ મ્હોટાઇની ઇચ્છાને! **એવી વ્યાજબી મ્હોટાઇ દરેકને ઉત્પન્ન થજો!**

(૪) છેલ્લો સંશય સામાન્ય ભાઇઓ તરફનો છે. તેઓ કહે છે " અમે તો જાણતાએ નથી કે કૉન્ફરન્સ ઑફીસ શું કરે છે? " ભલા, કૉન્ફરન્સ ઑફિસ પાસે એવા કેટલાક નોકર છે કે પાંચ લાખ જગાએ જઇ દરરોજ કૉન્ફરન્સની નવાજુની હકીકત સંભળાવી આવે! અને કદાચ એવા ૫૦૦૦૦ નોકર રાખવા જેટલી લક્ષ્મી આકાશમાંથી ઉતરી આવે તો પણ ત્હમને રોજ એ વાતો સાંભળવાની ફુરસદ મળશે ખરી? ત્હારે, મ્હારા મહેરબાનો! **દરેક બાબતમાં બીજાનો જ દોષ કહાડવો જવા દો.** પોતાનો દોષ શોધી કહાડો અને સુધારો. કૉન્ફરન્સ તરફથી વાર્ષિક રી-

ફોર્મ હરસાલ છપાય છે, ત્હેમા ઑફિસનો હિસાબ, અને કામકાજ આપવામાં આવે છે. તે વાંચો એટલે ત્હમને બધી માહેતી મળશે અને કૉન્ફરન્સનાં ભાષણો અને ઠરાવો જાણવા માટે એ મેળાવડાના હેવાલો હરસાલ 'જૈન સમાચાર' ઑફીસ તરફથી પ્રગટ થાય છે તે વાંચો. એટલે 'ઘેર બેઠા ગંગા' નો લાભ લઇ શકશો. વળી કૉન્ફરન્સના ઉપદેશકો, કૉન્ફરન્સ ઓ-ફીસને લગતી ખબરો અને જાહેરાતો વગેરે જાહેર વર્ત્તમાન પત્રોમા દર અઠવાડીએ કૉન્ફરન્સના સેક્રેટરીની મઝીથી છપાય છે તે ઑફીસીઅલ વિ-ગતો ફુરસદે વાચતા રહો. ત્હમને કોઇ ઘેર આવીને દરેક વાત કહેવા નવ-રાક હોઇ શકે નહિ. કૉન્ફરન્સ એ ત્હમારૂં 'ઘર' છે ઘરની વાત જાણવા કાળજી નહિ રાખો તો બીજા કોની વાત જાણવા કાળજી રાખશો ?

મોરબી કૉન્ફરન્સથી જાલંધર કૉન્ફરન્સ સુધીમાં જુદે જુદે ખાતે નીચે પ્રમાણે આવક થઈ છે

	રતલામ કૉ સુધી	અજમેર કૉ સુધી	જાલંધર કૉ સુધી	ટોટલ
ધાર્મિક કે.	૧૫૨૧૦—૦—૦	૭૮૯૩-૧૮-૬	૧૧૫૨—૪—૦	૨૪૨૫૬-૨-૬
વ્યવહારીક	૮૬૦૦—૭—૬	૯૫૨૮-૮-૦	૮૯૯—૩—૦	૧૯૦૨૪-૨-૬
જીવદયા	૧૪૭—૦—૦	૪૦૯—૫—૬	૪૯૩૬-૧૧—૦	૫૪૯૩-૦-૬
નિરાશ્રીત	૦—૦—૦	૧૬૬—૦—૦	૯૬૮-૯-૦	૧૧૩૪-૯-૦
જૈ. ટ્રે. કૉલેજ	૫૬—૦—૦,	૮૧૨—૩—૩	૬૩૩૭-૦-૬	૭૨૦૫-૩-૯
બૉર્ડિંગ.	૨૫૦—૦—૦	૧૪૭—૧—૦	૩૮૫૭-૧૩-૬	૪૨૫૪-૧૪-૬
કૉન્ફરન્સનિર્વાહ	૦—૦—૦	૦—૦—૦	૫૪—૦—૦	૫૪—૦—૦
સ્ત્રી શિક્ષણ	૦—૦—૦	૦—૦—૦	૫૦૭—૦—૦	૫૦૭—૦—૦
વ્યાજની ઉપજ	૧૧૬૧-૫-૯	૫૯૧-૧-૭	૨૪૫૮-૧૫-૨	૪૨૧૧-૬-૬
ચારઆના ફંડ	૦—૦—૦	૨૯૨૫-૬-૦	૨૮૩૩—૬—૩	૫૭૫૮-૧૨-૩
કુલ	૨૫૪૨૪-૧૩-૩	૨૨૪૬૯-૭-૧૦	૨૪૦૦૪-૧૪-૫	૭૧૮૯૯-૩-૬

(૨) મોરબી કૉન્ફરન્સથી જાલંધર કૉન્ફરન્સ સુધીમાં જુદે જુદે ખાતે નીચે પ્રમાણે ખર્ચ થયું છે.

	સં. ૧૯૬૩	સં. ૧૯૬૪	સં. ૧૯૬૫	કુલ
ઑફીસ ખર્ચ	૬૫૨-૧૩-૧	૧૨૬૨-૧૪-૦	૧૪૯૫-૦-૦	૩૪૧૦-૧૧-૧
ઉપદેશક ખર્ચ	૩૧૨-૫-૦	૨૯૧-૧-૦	૩૭૩-૯-૬	૯૭૬-૧૫-૬
નીરાશ્રીત ખાતે	૦-૦-૦	૧-૪-૦	૦-૦-૦	૧-૪-૦
જીવદયા ખાતે	૦-૦-૦	૦-૦-૦	૧૫-૧૦-૦	૧૫-૧૦-૦
જૈ. ટ્રે. કૉ. રતલામ	૦-૦-૦	૦-૦-૦	૨૦૨૪-૩-૧	૨૦૨૪-૩-૧
જૈ. બૉ. મુંબાઇ	૦-૦-૦	૦-૦-૦	૨૭૫૦-૦-૦	૨૭૫૦-૦-૦
કુલ	૯૬૫-૨-૧	૧૫૫૫-૩-૦	૬૬૫૮-૬-૭	૯૧૭૮-૧૧-૮

(૩) ઘર દીઠ ચાર આના ફંડ ઉઘરાવવાનું રતલામ કૉન્ફરન્સ વખતે ઠરેલું તે ઠરાવ અનુસાર વસુલ થયેલી રકમ નીચે મુજબ છેઃ—

અજમેર કૉન્ફરન્સ સુધીમાં વસુલ થયેલા	રૂ. ૨૯૨૫—૬—૦
જાલંધર કૉન્ફરન્સ " " "	રૂ. ૨૮૩૩—૬—૩
કુલ વસુલાત	રૂ. ૫૭૫૮—૧૨—૩

(૪) કૉન્ફરન્સની પાસે શીલીક પૈકી રૂ. ૮૩૭૬—૧—૦ શેઠ કેવળદાસ ત્રિભુવનદાસને ત્યાં જમા છે અને રૂ ૫૨૭૬૮—૬—૦ શેઠ હમીરમલ ગાંઢમલની પેઢીમાં જમા છે અને તે રકમ, હમણાં બૅન્કોમાં ઠંડી મોસમ હોવાને લીધે પુરતુ વ્યાજ ન મળતું હોવાના સબબે, દીવાળી પછી બૅન્કમાં મુકવામાં આવનાર છે.

(૫) કૉન્ફરન્સને અંગે નીચે મુજબ વાર્ષિક ખર્ચ મંજુર થયેલું છેઃ—

જૈન ટ્રેનીંગ કૉલેજ	રૂ. ૩૦૦૦
મુંબઇ જૈન બોર્ડીંગ	રૂ. ૩૦૦૦
કૉન્ફરન્સ ઑફીસ	રૂ. ૧૩૦૦
ઉપદેશક ખાતે	રૂ. ૧૫૦૦

જીવદયા ફંડ તથા નિરાશ્રીત ફંડ બહુ મ્હોટાં ન હોવાથી વધુ રકમ એકઠી થતાં સુધી ત્હેનો ઉપયોગ કરવો મોકુફ રાખ્યો હતો પરન્તુ જાલધર

કૉન્ફરન્સ વખતે ઠર્યા મુજબ હવે તાકીદે તે ફંડોનો ઉપયોગ શરૂ થશે. એ રકમનો આજના જમાનાને અનુસરીને કાર્યમાં સારો ઉપયોગ કેવી રીતે થઇ શકે એ બાબતમાં સ્વધર્મી તથા અન્યધર્મી વિદ્વાનોની સલાહ પુછાવેલી, જે મળી ચૂકી છે.

મ્હોટા ખર્ચને પહોંચી વળવા માટે શું કરવું?

આ પ્રમાણે ખર્ચ મ્હોટું છે અને હજી ખર્ચ વધારવાની જરૂર છે; કારણ કે ઘણા કામ માત્ર સાધનના અભાવે જ ઉપાડયાં નથી. આ બધા ખર્ચને પુગી વળવા માટે ૬ બાબતો પર પ્રજાવર્ગનુ લક્ષ ખેંચવાની હું રજા લઇશ.

(૧) ચાર આના ફંડ.

'ટીપે ટીપે સરોવર ભરાય' એ ગૌરવવાળા વચનને લક્ષમા રાખીને આપણે ઠરાવ્યુ હતું કે દરેક ગામમાંથી ઘરદીઠ વર્ષે ચચ્ચાર આના એકઠા કરવા અને તે પ્રમાણે થતી કુલ રકમનો ઉપયોગ આ પ્રમાણે કરવોઃ—

૦)ાા ધાર્મિક જ્ઞાન	૩ ૦)– નિરાશ્રીતને આશ્રય
૦)ાા વ્યવહારીક કેળવણી	૦)ાા જીવદયા
૦)ાા કૉન્ફરન્સ નિભાવ ફંડ	કુલ ૩૦।

આવા ઉત્તમ કામો માટે ઘર દીઠ ચાર આના જ આપવા તે ગરીબમાં ગરીબ માણસને પણ ભારે પડે નહિ. દળણું દળીને પેટ ભરનારી ગરીબ બાઈ પણ મહીને ૩–૪ રૂપીઆના ખર્ચમાથી પાવલુ ખુશીથી બચાવી મોકલી શકે. એને મન એક પાવલું જ છે અને કૉન્ફરન્સને મન એ પાવલુ 'લાખની પાણુ' છે. એક માણસ પાવલું ન આપે તેથી કૉન્ફરન્સને પાવલાનુ જ નહિ પણ સેકડો રૂપીઆનું નુકશાન છે. પાવલાના દાન વડે આપણે 'દાન ગુણ'નો અમૂલ્ય પાઠ શીખીએ છીએ; ભગવાને બતાવેલા ધર્મના ૪ રસ્તા (દાન, શીલ, તપ અને ભાવના) પૈકી ધોરી અને પહેલો રસ્તો શીખવા પામીએ છીએ. આપણા ધર્મમાં કશાં ખર્ચ છે નહિ તો આવાં ઉન્નતિનાં કામો માટે વર્ષે ફક્ત ચાર આના આપવામાં કોઇ સજ્જન આનાકાની કેમ કરે? જેમને દરવર્ષે પાવલુ આપવાની કડાકુટ પસંદ ન હોય તે એક વખતે ૨૫ વર્ષના રૂ. ૬ા મોકલી દે તો વળી વધારે સારૂ. દરેક ગામના

સંઘ, યુવાનો અને કેળવાયલા ગૃહસ્થોને પાવલા ફંડની વસુલાત માટે પુરેપુરી કાળજી રાખવા અમારી આગ્રહયુક્ત વિનંતિ છે.

(૨) કૉન્ફરન્સ વખતે થતાં ફંડ.

(अ) ભરાઇ ગયેલી રકમો પૈકી વસુલ બાકી.—કૉન્ફરન્સ વખતે ઉમંગમાં આવીને જે જે મહાશયોએ મરજી મુજબ રકમો લખાવેલી તે માટે તેમનો આભાર માનતી વખતે ખેદ સાથે ઇસારો કરવો પડે છે કે કેટલાક ભાઇઓ લખાવેલી રકમ માટે ૫–૧૦ વાર ઉઘરાણી થવા છતાં રકમ મોકલી આપતા નથી, તે ઘણું અયોગ્ય કહેવાય. કહેલી રકમ તો હવે ધર્માદાની થઇ અને તે રકમ ઘરમા રાખવી એ મહા દોષનુ કારણ છે. આશા છે કે સુજ્ઞ મહાશયો જેવા ઉમંગથી રકમો નોંધાવી હતી તેવાજ ઉમંગથી તે રકમો મોકલી આપવા કૃપાવત થશે.

(ब) હવે પછી દરસાલ ફંડ કરવું કે કેમ?—કેટલાકો કહેછે કે, "કૉન્ફરન્સ વખત દરસાલ ફંડ થાય તે તો ઠીક નહિ. આપણામા સખાવતોનો શોખ નવોજ દાખલ થયો છે તે જો ઉપરાઉપરા ખર્ચ કરવુ પડશે તો કેટલાકો કૉન્ફરન્સમાં આવવું જ બંધ કરશે!" આ સલાહ છેક ખોટી નથી. પરન્તુ કૉન્ફરન્સમાં કોઇને કશી જાતનો **આગ્રહ** કરવામાં આવતો નથી. જેમની મરજી હોય તે જ આપે એવો રીવાજ છે. પણ જો આપણે **દાનનો ધર્મ** ભાઇઓના કાને જ ન નાખીએ તો **અંતરાય કર્મ** બંધાય

(૩) શારદાપૂજન, મહાવીરજયંતી અને સંવત્સરી

કૉન્ફરન્સ વખતના, મ્હોટાં ફંડમાંથી અને ગામગામથી ઉઘરાવવામાં આવતા **ચાર આના ફંડમાથી** જેટલી આવક કરી શકાય તેટલીજ આવક શારદાપૂજન, મહાવીરજયંતી અને સંવત્સરી એ ત્રણ તેહેવારોની ખુબીઓ આપણા ભાઇઓને બરાબર સમજાવવામાં આવે તો એ દિવસે થતા દાનમાંથી થઇ શકે શારદાપૂજન એટલે ચોપડાના ખોખાની પૂજા નહે પણ શારદા યાને જ્ઞાનની ભક્તિ. અને તે ભક્તિ સોપારી કે કંકુ ચોખાથી થઇ ગઇ માનનારાએ બરાબર સમજવુ જોઇએ કે જ્ઞાનની ભક્તિ તો જ્ઞાનના સાધનરૂપ ધર્મગ્રંથો અને શિક્ષાગ્રંથોનો પ્રચાર કરવામા, લાઇબ્રેરીઓ સ્થાપવામા, સ્કુલો ખોલવામા, ભણનારાઓને મદદ કરવામા અને ઉપદેશકો દ્વારા પ્રજાવર્ગને જ્ઞાન પમાડવામાં સમાયલી છે. માટે શારદાપૂજનને દિવસે ઓછામાં ઓછો એક રૂપીઓ (અને વધુ, મરજી મુજબ, તથા પોતાની સ્થિતિના

પ્રમાણમાં) કૉન્ફરન્સ ઑફીસને મોકલી આપવાનું યાદ રાખવું જોઇએ. મહાવીરજયંતીને દિવસે, મહાવીરે જે શાસન પ્રવર્ત્તાવ્યું છે તે શાસનની ઉન્નતિનાં કામો કરવાં એજ એ જયંતી ઉજવવાનો શ્રેષ્ઠ રસ્તો છે. અને સંવત્સરી એ વર્ષનાં પાપો યાદ કરી કરી તે માટે પશ્ચાત્તાપ કરવાનો તથા કરેલાં પાપોના દંડ તરીકે દાન-શીલ-તપ કે ભાવના એ ચારમાંનું એક અથવા વધુ કામ કરવાનો દિવસછે. હવે જો કોઈ સખસ લક્ષ્મી જેવી (શરીર સાથે સંબંધ વગરની) ચીજપરનો થોડો મોહ ન ઉતારી શકે તો શીલ, તપ, અને ભાવનામાં તો શરીરનાં સુખ ભૂલવાનુ, શરીરને કષ્ટ આપવાનુ અને શરીરને છેકજ વોસીરાવી દેવાનું (ભૂલી જવાનુ) અનુક્રમે સમાયલુ છે તે તો ત્હેનાથી બને જ કેમ? માટે બીજાં વ્રત પચ્ચખાણુ બને તો કરવાં પણ દાન તો (યથાશક્તિ) એ ત્રણુ પર્વમાં જરૂર કરવુંજ જોઇએ. દાન જેને તેને કરવા કરતાં કૉન્ફરન્સ ઑફીસને રકમ મોકલી આપવાથી લાખો રૂપીઆ એકઠા થવા પામશે અને તે વડે મહાભારત કામો થઇ શકશે.

(૪) લગ્નાદિ પ્રસંગો

લગ્ન પ્રસંગો દરેક માણુસને ઘેર આવે છે. તેવે વખતે ગણેશ અને દેવીઓની પૂજા કરવાનું યાદ આવે અને કૉન્ફરન્સ જેવી હાજરાહજુર દેવી કે જે ત્હમારૂં બધાનું કલ્યાણુ કરવા માટે પૃથ્વીપર વાસો કરી રહી છે ત્હેની પૂજા ભક્તિ ન થાય એ કેવું ખેદજનક! દરેક સાચા જૈને ૫-૨૫-૧૦૦ રૂપીઆ એવે પ્રસંગે જરૂર કૉન્ફરન્સના હરકોઇ ખાતામાં મોકલી જ આપવા જોઇએ.

(૫) ધર્માદા પેટી.

ઘર દીઠ, દુકાન દીઠ કૉન્ફરન્સની ધર્માદા પેટ વી અને ત્હેમ દરરોજ પૈસો કે પાઈ પણુ નાખવાનો પોતાના મનમાં દરેક ભાઇએ નિશ્ચય કરવો અને આવી પેટીઓની આવક દર દીવાળીએ કૉન્ફરન્સ ઑફીસપર મોકલી આપવા કૃપા કરવી.

(૬) વ્યાપાર પર ટેક્ષ.

બની શકે તે શહેરોમાં વ્યાપાર ઉપર અમુક ટેક્ષ (કર અથવા લાગો) કૉન્ફરન્સના હિતાર્થે નાખવાની યોજના તે શહેરના જૈન સંઘે કરવી [જેમકે લુધીઆના(પંજાબ)નો જૈન સંઘ લાગો નાખીને દર મહીને ૨૫ થી ૪૦ સુધીની આવક કરી મોકલે છે.]

કૉન્ફરન્સ રૂપી અગ્નિરથ (ઍન્જીન)ને ચલાવવા માટે જોઇતી 'સ્ટીમ' ઉત્પન્ન કરવાના આ રસ્તાઓ છે, અને તે રસ્તા તરફ લોકોનું લક્ષ ખેંચવાનુ કામ સંઘપતિ, પ્રાન્તિક સેક્રેટરી અને જનરલ સેક્રેટરીઓના હોદ્દા ધરાવનારા મહાસયોનું છે ખરેખર હોદ્દેદારો પોતાના અમૂલ્ય વખતનો ભોગ આપે તો જ આપણે કાંઇક પ્રગતિ કરી શકીએ. નામનો 'ગોળ' મ્હોં ગળ્યું કરે નહિ, એ વાત અમારા સંઘના આવા માનવંતા આગેવાનો સારી રીતે જાણતા હોવાથી જોખમદારી છોડી દેવાનુ તેઓ કદી બોલી શકેજ નહિ. ભર્તૃહરી વ્યાજબી જ કહે છે:—

" प्रारभ्यमुत्तमजना न परित्यजन्ति "

ઉત્તમ પુરૂષો પ્રારંભેલું કામ છોડતા નથીજ.

લડાઇમાં ઉતરવું નહિ અને ઉતર્યા તો અધવચથી નાશી છૂટવું એ કાયરતા તરફ દુનીઆ અપમાનની દૃષ્ટિ કરે છે. માટે એવા અપમાન કરતાં ઠેઠ સુધી યુદ્ધક્ષેત્ર (કર્ત્તવ્ય ક્ષેત્ર) મા કાયમ રહી બહાદૂરીથી લડી (કામ કરી) શત્રુઓને મારી (સંઘની દુર્દશાને કાપી નાખી) સંઘનો બચાવ કરવા સાથે પોતાને માટે વિજયમાળ જીતવા જોઇએ સંઘના હિતચિંતકો! આ પર્યુ-ષણના શુભ દિવસમાં તો જરા જ ભાગ ઓછી કરો અને વિજયમાળ પ્રાપ્ત કરવા કમળ કસો ?

આ બધી અરજ કોના પ્રત્યે છે?

હવે મ્હારે એકજ વાત કહેવાના છે અને પછી હુ ત્હમને સર્વને ખમાવીશ, કારણ કે ખમાવવાના દિવસ પહેલા જ આ અરજ સર્વને ગુજારી લઉ છું. આ બધી અરજ કોના પ્રત્યે છે? શું માત્ર કૉન્ફરન્સના જન-રલ અને પ્રાન્તિક સેક્રેટરીઓ પ્રત્યેજ? ના, ના; એમણે ત્હમારી સેવા માટે જોખમદારી સ્વીકારી એટલે શું ગુન્હો કર્યો કે? એમણે એમને લાયક કામ કરવું જ જોઇએ અને તેની પોતાની ફરજ તેઓ અદા કરશે જ; પરન્તુ તેથી ત્હમે સામાન્ય જનો બચી જવા માગો તે ચાલશે નહિ ફરજ સૌને શિર સરખી છે. એક શ્રીમંત એક લાખ રૂપીઆ આપે અને એક ગરીબ એક રૂપીઓ આપે એ બન્ને સરખું છે બન્ને કામોની કિંમત એક સરખી છે; માટે કર્ત્તવ્યની જોખમદારી બન્નેને શિર રહેલી છે. દુનીઆમાં એવો કોઇ માણસ નથી કે જે કાંઇ નહિ ને કાઇક પરોપકાર તો ન જ

કરી શકે. 'તમે ૨૦૦—૫૦૦ રૂપીઆ ન આપી શકો તો છેવટે 'એક ચાર આના ફંડ' ના ચાર આના જ મોકલી આપો તો પણ ત્હમારી ફરજ તેટલે અંશે અદા કરી કહેવાશે. ત્હમે ગામોગામ ફરીને કૉન્ફરન્સની સેવા ન બજાવી શકો તો ત્હમારા મિત્રો અને બીજાઓ સાથે વાત કરવાનો પ્રસંગ મળે ત્યારે એ અક્ષર કૉન્ફરન્સની સેવા માટે ત્હેને ઉત્સાહી કરવાના રૂપમાં બોલો તો પણ તે કર્ત્તવ્ય બજાવ્યા બરાબર જ છે. અને કદાપિ કોઇ માણસ ગરીબ અને રોગી હોવાથી પૈસો પણ ન ખર્ચી શકે તેમ તકલીફનું પણ કામ ન કરી શકે તેમ હોય તો પથારીમા પડ્યા પડ્યા કૉન્ફરન્સના ઉદયની ભાવના જ ભાવે તો પણ ત્હેણે ફરજ બજાવી સમજાશે. બીજા શબ્દમાં કહું તો ગરીબ અને શ્રીમંત, ત્યાગી અને ભોગી, તંદુરસ્ત અને બીમાર, વિદ્વાન અને વ્યાપારી, નોકરીઆત અને સ્વતંત્ર જનો

દરેક માણસ કૉન્ફરન્સની સેવા બજાવવાને સમર્થ છે,
માત્ર ત્હેણે હૃદય શુદ્ધ કરવું જોઇએ !

માત્ર ત્હેણે કૉન્ફરન્સના ઉદયમાં પોતાનો સ્વાર્થ સમાયલો છે એવી શ્રદ્ધા-પરૂપણા રાખવી જોઇએ !

માત્ર ત્હેણે સ્વાર્થનાં સ્વપ્નને માનવાની ના પાડવાની હિમત ધરવી જોઇએ

આપણાં બારે વ્રતોમાં આત્મભોગનો સિદ્ધાંત પ્રકાશી રહ્યો છે એ ત્હેણે સમજવો જોઇએ.

अने भगवानी आज्ञा माथे चडावीने

भगवानना शासननी कीर्ति वधारवाना आ काममां

તન-મન-ધનથી મદદ આપવા કટીબદ્ધ થવું જોઈએ.

વીરના સાચા ભકતો ! પર્યુષણ જેવા વીરની ભક્તિના પવિત્ર દિવસોમાં ત્હમને કટીબદ્ધ થવું ગમશે ?

કેસરીઆં કરવાં ગમશે?

કૃપણતા અને કાયરતાના શત્રુઓને હંફાવવાનું કામ ગમશે?

કહો કે : 'હા'

એટલે,

શ્રી વીર ત્હમારામાં વજ્રનું બળ ગુપચુપ મુકી દેશે !

ए बळ वडे

त्हमे त्हमारं अने वीरशासननुं हित स्हेलाथी साधी शकशो

ત્હમે 'પાત્ર' બનો;

દેવો ત્હમારા અંગોરૂપી સંચામાં પોતાની શક્તિરૂપી

સ્ટીમ મૂકીને

જગદુદ્ધારનું કામ બજાવશે.

ત્હમે દેવોના સંચા થવાને કબુલ થાઓ !

શ્રી સંઘનો દાસ

चांदमल

જનરલ સેક્રેટરી, શ્વે. સ્થા. જૈન કૉન્ફરન્સ.

